

Előfizetési feltételek:

Szétküldéssel

helyben vagy vidékre postán:
Egy hóra 40 kr.
Negyedévre 1 ft. — kr.
Félévre 2 ft. — kr.
Égész évre 4 ft. — kr.

Kiadó-hivatal:

Kossuth Lajos-utca. (Bihar megyei
takarékpénztári épület), hova a hirdete-
sek és az előfizetési díjak küldendők.
Egyes szám ára 8 kr.

HÉTFŐI

ÉRTESÍTŐ

TÁRSADALMI HETILAP.

Hirdetések díja:

6 hasábos pettyesórét egyszer . . . 6 kr.
Háromszor és többször 4 kr.
Nyitár 4 hasábos pettyesórét . . . 20 kr.
Bélyegdíj minden hirdetés és
nyitárért 30 kr.
Reklámok soronként 1 ft.

Szerkesztési iroda:

Kossuth Lajos-utca (Bihar megyei
takarékpénztári épület).
Kéziratok vissza nem küldetnek.

Táviratok.

A rituális vérvád áldozata.

Budapest, márcz. 8. (A „H. É.” ered. táv.)
Közölték annak idején, hogy Balázs József garam-
kis-sallói földmives hatodféléstendős leányát, Ju-
liskát, mult évi szeptember hó 6-ikán halva találták.
A községbeliek és köztük zselizi plebános Fusz
János, a ki a kis lányt eltemette, tüstént azt hi-
resztelték, hogy a kis leány rituális gyilkosság ál-
dozata. A mint Fusz János a „Magyar Allam”-ban
megírta, a kis leány eltünése idején Adler Ignác
garam-kis-sallói kocsmárosnál egy kocsi-ra való
zsidó és egy sakter is volt. Az esetet akkoriban,
mint rituális gyilkosságot tárgyalták a német és
osztrák antiszemita lapok, melyek egész nyilán hi-
resztelték, hogy a gyilkos nem más, mint Adler Ig-
nác. A szerencsétlen ember folytonos üldözésnek
volt kitéve. A falubeliek megöléssel fenyegették,
távolítéban egy izben lakásába törve beteg fele-
ségét leszurással fenyegették. Adler Ignác megőrül-
t. Tegnapelőtt fia és veje felhozták a fővárosba, hol
felkeresték Fusz János plebános ellen indítandó
sajtó perrel megbízott ügyvédjüket.

Adler Ignác sirva kijelentette, hogy megöli
magát, mert nem viselheti el azt a szégyent, a
mely vén korában érte. Közben kitört rajta a düh-
hőngés, úgy hogy csak nagy erőfeszítésbe került
a szerencsétlen embert lecsendesíteni és megnyug-
tatni.

— Szörnyűség, — kiáltá, rám fogják, hogy
gyilkos vagyok!

Hozzá tartozói az ügyvéd tanácsára felkeresték
Batizfalvy drt, ki konstataha Adler Ignácson
az elmebajt és rendelvényném kiemelte, hogy foly-
tonos felügyelet alatt tartandó.

Innen Lauffenauer dr. egyetemi tanárhoz men-
tek, aki az aggyastyán Adler Ignácznak hideg fej-
borogatóst ajánlott. Az egyetemi tanártól lakásukra
mentek, hol Adler nagyon izgatottan viselte magát.
Fiat többször magához vonta, összecsókolta, és
mielőtt nyugodni tért, oda szolt fiához:

— Nem tudom, mi lesz velem. Nem tudok
gondolkozni.

Péntek éjjel aztán megvárta, mig fia elalszik,
fölkelt, kiment az udvarra és felakasztotta magát.
A szerencsétlen ember holttetését hétfőn temetik
el. A rokonokat táviratilag értesítik az esetről.

Adler Ignác fia ma délelőtt felkereste ügy-
védjét és kijelentette, hogy a sajtóper folytatni
akarja.

A mártir hazatérése.

Bukarest, márcz. 8. (A „H. É.” ered. táv.)
Popovics, magyarországi oláh emigráns, ki a me-
morandumperben történt elítélés után a büntetés
elől Bukarestbe menekült és ott a kultur-
liga pénzén előkötött, közel volt ahhoz, hogy a
miniszterelnök által Bukarestből illetőleg Romá-
nia területéről kiutasítsák. Popovics ugyanis
emigránstársával Brote Jenővel már régebbi idő-
 óta viszályba keveredett és különben is hevesen
kikelt Sturdza újabb nemzetiségi politikája ellen,
minek következtében Sturdza ki akarta utasítani,
egyelőre azonban csak a szándéknál maradt, mert
a két macedon tanfőru kiutasítása folytán a
kamarában keletkezett nagy lármá után Sturd-
zának most alig lesz kedve szándékát Popovicsal
szemben végrehajtani.

Popovics különben kijelentette, hogy ha tény-
leg kiutasították, önként jelentkezni fog a magyar
bírósnál, hogy büntetését kiállja.

Ferdinánd utja.

Szófia, márcz. 8. (A „H. É.” ered. táv.)
Ferdinánd fejedelem Budapesten és Bécsen át a
Riveriara utazott, ahol Beaulieuban, Nizza köze-
lében száll meg. Utja Udine-Mestre-Milanón és
Meitonán át visz Beaulieuba, hol kedden délben
érkezik meg. Itt még nem tudják, meddig marad
a fejedelem és vajjon visszatérve magával
hozza-e nej t, Mária herceggasszonyt.

A Petöfi-társaság ünnepe.

Budapest, márcz. 8. (A „H. É.” ered.
táv.) Megható szép ünnepet ült ma a Petöfi társa-
ság. Ez alkalommal a régi-Tizek társaságának egyik
tagját Degré Alajost ünnepelték.

Katonák a polgári törvényszék előtt.

Konstantinápoly, márcz. 8. (A „H. É.”
ered. táv.) Azon tisztek és tisztviselők, kiket leg-
utóbb azon gyanu miatt, hogy az állam biztonsá-
ga ellen összeesküvést szöttek, letartóztaták,
a legközelebb a polgári fenytő törvénysek elé
kerülnek. A tárgyalás teljesen nyilvános lesz,
a tiszteket előbb a katonai bíróság megfosztja
rangjuktól és így kerülnek a polgári bíróság elé.
A vádlottak száma körülbelül 30, többnyire tör-
vök s csak néhány görög van köztük.

Kirabolt templom.

Konstantinápoly, márcz. 8. (A „H. É.”
eredeti táv.) A francia nagykövetség templomá-
ban esütörtök éjjel vakmerő lopást követtek el.
Ismeretlen tettesek ugyanis elrabolták néhány
igen értékes ereklyét és mise-mendő ruhát megszent-
ségeletlenítették. Azon felül a szent házat, amely-
ben a szentséget szétosztják a földön s más mó-
don is meggyalázták a templomot, melyet e miatt
bezárták s a legközelebb — az egyházi törvé-
nyek értelmében — újra felszentelik.

Öngyilkosságok egy hadse-
regben.

Athén, márcz. 8. (A „H. É.” ered. táv.) A
görög hadsereg körében a legutóbb oly ijesztő
mérvben elszaporodtak az öngyilkosságok, hogy
a hadügyminiszter indítatva érezte magát arra,
hogy az ügyet megvizsgálja. A vizsgálat ered-
ménye szerint leginkább a rossz bánásmód az
oka az öngyilkosságoknak, a miért is a hadügy-
miniszter elrendelte, hogy szigoruan megbüntes-
sék azon tiszteket és altiszteket, a kik ilyen
brutalitásokat elkövetnek.

H I R E K.

Tisztelt vidéki előfizetőinket
kérjük, sziveskedjenek az előfize-
tési díjakat haladéktalanul bekül-
deni, mert különben a lapot tovább
nem expedialjuk.

A nagyváradai sertésvásárok betiltása.

— Sertésvásár a szomszédokban. —

A mi városunk nem tud kiveczkelni a
csapásokból, egyik a másik után zuhan le
közgazdasági életünkre. Ha így tart sokáig,
nagyon szomorú következményei lehetnek.

A szomszéd P. Szöllős községben —
mint már lapársaink megírták — az ál-
latorvosok sertésvész konstataáltak. A pol-
gármester felirt a földmivelési miniszterhez
hogy a küszöbön levő sertésvásárt enge-
délyezze, mert Nagyváradra nézve valóság-
os tönköt jelent a vásárok betiltása.

A miniszter azonban ragaszkodott a
törvényben előirt paragrafusokhoz és teg-
nap este felé a következő sürgönyrendelet-
et küldte a hatóságnak:

Budapest, márcz. 8. Nagysal Ferencz kir.
tanácsos Polgármester urnak Nagyvárad. Ertesitem
hogy sertésvásárt nem engedem meg, forgalmi kor-
látozást továbbra is tartsa fenn, gondoskodjék,
hogy több sertés Nagyváradra ne ne hajtassék,
illetve az érkező sertések tulajdonosai figyelmeztet-
teszenek, hogy a sertéseknek a város területére
való behajtása esetén azokat csak leletes czéljából
szállíthatják el máshova. Már tényleg felhajtott
sertések elhajthatók, illetve elszállíthatók akár
származás helyére, akkor máshová. Marhavél-
kezelőt utasítsa, hogy ily sertés marha leveleit
megfelelő irányítással lássa el. Márcz. 14-ig át
nem hajtott ily sertéseket ottani származásuaknak
kell tekinteni s azokat azonnal csak levágásra
szabad el szállítani. Földmivelésügyi miniszter.

Sal Ferencz kir. tanácsos polgármester sze-
mélyesen vitte a táviratot a rendőrséghez és a fő-
kapitány távolléte miatt Fassie Sándor r. alka-
pitányt bizta meg a gyors intézkedéssel, aki dob-
szó utján azonnal közzétette a rendeletet és egy-
deüleg táviratban közölte azt a szomszéd törvény-
hatóságokkal, megyebeli szolgabírókkal és a fő és
székvárosi lapokkal.

Hozzánk a következő hirdetményt küldte meg
a rendőrség:

Hivatalos hirdetmény.

Amennyiben a szomszédos P.-Szöllős község-
ben sertésvész esete konstataált, — a m. kir.
földmivelési miniszter urnak távirati rendelete foly-
tán Nagyváradon az országos és heti sertésvásárok
megtartása az állategészségügyi törvény 36. §. érte-
lmében további intézkedésig betiltatott.

Ennélfogva a sertések a vásárorompoknál sem be,
sem kihajtása, valamint vasuton szállítása nem esz-
közölhető, a városban sertéseknek csütrhére ki-
hajtása tiltva van.

Nagyvárad, 1896. márcz. 8.

Ifj. Rimler Károly,
rendőrkapitány.

* Százhatvan munkás kenyér nélkül.

Hlatky E. az ügyvédi kamara elnöke ma, hétfőn
d. u. 5 órára (saját lakására) értekezletre hívta
egybe városunk számos előkelőségét, azon czélból,
hogy a „Hunyadi-malom részvénytársaság” által
f. hó 11-én tartandó közgyűlés előtt megbeszél-
jék azon teendőket, melyek által e fontos, és ugy
kereskedelmi mint ipari viszonyainkra kiváló be-
folyású vállalatnak további működése nemcsak bi-
zosítottassék, hanem megszilárdítottassék s fejlesztessék.
Igen alapos remény van arra nézve, hogy az érte-

MITTEILER EDE

férfi szabó-üzlet

Olaszi, Fő-utca, Orsolya-Apáczák bérháza.
A legújabb tavaszi és nyári szöveteim már megérkeztek, előnyös bevásárlás
folytán 30%-kal olcsóbb mint bárhol, mérték szerint a legújabb szabás sze-
rint. Szöveteket méterenként gyári áron alól.

kezet oly megállapodásra jut, mely az érdekeltséget szélesebb irányban felkelteni és hathatós tevékenységre fogja buzdítani. Ezzel kapcsolatban megemlítjük, hogy a Hunyadi malom László telepén már megszüntették az üzemet és több mint 160 munkás vesztette kenyerét.

Sorshuzás Nagyváradon.

— Az Erzsébet-árvaház javára. —

A biharmegyei és nagyváradai nőegylet által fentartott »Erzsébet« leányárvaház javára kibocsátott sorsjegyek húzása tegnap, vasárnap délelőtt történt meg. A hatóság részéről kiküldött Gerő Armin alkapitány 9. órakor nyitotta meg a sorshuzást, konstatálva előbb, hogy a kisorsolandó számok, a sorsolási eszközök rendben találtak.

A sorshuzás Mezey Mihály kir. közjegyző felügyelete alatt, Br. Gerliczy Félixné nőegyleti elnök, Grunvald Henrikné alelnök, dr. Mártonffy Bogdán egyleti titkár jelenlétében ment végbe.

A szerencse-kerekekből hat kis árvalány névszerint: Bucskó Matild, Máthé Etelka, Vargha Anna, Baltsó Rozália, Bernarcsik Mária, Bartánszky Irma huzta ki a számokat, s adta át Mezey kir. közjegyzőnek, ki harsány hangon kiáltotta ki a kisorsolt nyereményeket, melyek közül helyszűke miatt csak a következő 150 nyerő számot közölhetjük.

Sorozat szám	Sorszám	Nyerem. szám	Sorozat szám	Sorszám	Nyerem. szám
6	36	35	40	95	197
7	1	97	40	94	15
10	42	174	42	42	138
11	69	119	42	43	16
11	42	192	43	38	83
12	29	143	45	27	1
14	54	166	48	65	194
17	27	102	49	45	55
20	92	9	50	57	183
23	71	73	51	62	60
25	25	115	51	81	118
25	67	52	52	66	22
27	27	95	53	35	199
27	31	190	54	5	74
29	43	117	54	31	147
30	54	156	55	1	87
31	80	41	56	66	77
31	89	105	58	13	165
31	90	61	61	66	27
33	20	2	63	12	155
35	29	152	63	68	171
35	94	68	64	53	130
39	44	28	65	68	144
40	73	30	66	55	57

Sorozat szám	Sorszám	Nyerem. szám	Sorozat szám	Sorszám	Nyerem. szám
68	25	123	127	30	39
68	55	6	127	32	59
69	3	75	128	80	84
69	64	159	131	82	170
70	46	10	131	40	176
71	8	137	132	63	99
71	74	90	132	100	114
72	36	82	133	90	158
77	95	91	135	73	86
78	53	7	138	5	58
79	73	33	138	78	8
79	92	181	139	61	106
82	41	88	140	42	150
82	44	200	140	43	135
82	86	4	148	42	37
84	43	92	149	60	17
86	85	179	153	40	100
86	61	111	156	74	76
87	79	153	157	50	145
88	58	20	158	36	173
88	43	195	160	18	180
88	83	3	162	79	132
89	57	172	162	84	66
90	23	14	164	61	160
90	67	81	165	97	167
92	34	122	167	80	124
95	19	142	168	7	127
96	94	151	164	10	31
94	85	89	165	84	29
100	63	191	166	62	110
102	38	34	170	84	79
102	54	185	172	14	188
105	24	64	172	86	134
105	41	67	173	18	18
107	29	93	177	80	162
108	27	70	178	22	53
109	28	13	178	62	164
111	100	19	179	62	25
112	40	11	185	69	103
116	57	51	193	42	186
114	45	131	195	39	101
115	35	49	299	67	98
115	1	136	201	28	56
116	43	142	205	12	26
117	45	121	208	39	80
119	80	42	208	97	48
123	3	85	209	40	38
123	52	12	213	7	107
125	80	129	213	85	21
126	60	44	214	38	36

* **Hó.** Szépséges asszonykák még szépségesebb gyönyörűbb leányok öröme ma hajnalban sűrű egymásutánban hulltak alá a hópihék, melyekből készül az ifjító csodavíz, melyekben olyan kedvesen s kellemesen szoktak mosakodni a mi földi angyalaink. Márczius hó esett ma hajnalban és esik most is, hogy az erőre kapott napsugár csókja által deltájában elolvadjon s üvelje a tavaszi nedvet, sarat.

* **Temetés katoná pompával.** Stöber Leonhard cs. és kir. 37. gy. ezredbeli puskaműves 35 éves korában szombaton délután elhalt. Temetése ma délután 3 órakor megy végbe a szokott katonai pompával. Halálát özvegye siratja.

* **Márczius 15.** A sajtószabadság ünnepére városunkban is erősen készülnek. Iskolák, intézetek, társadalom ez évben sokkal lázasabb tevékenységet fejtenek ki, mint előző években. Ez valószínűleg az ezeréves ünnep magasztos érzetének üdvös előjele. Jövő számunkban kimerítő tudósítást hozunk a hazafias ünnepről, melynek minden legkisebb részlete nem jelent mást: mint éljen a haza, éljen a király!

* **Névmagyaresítés.** Albithiu János buscai illetőségű M. Pécskán állomásozó csendőr vezetéknévét belügyminiszteri engedéllyel „Alberti“-re változtatta.

* **A méltányos tanács.** A városi tanács, mely mindig szemmel tartja az adózó polgárok érdekeit, szombaton tartott ülésében előterjesztést tett a pénzügyminiszterhez, hogy tekintettel a szeszkereskedők súlyos megadóztatására, melyek folytán sok kisebb szeszkereskedő lemondani kényszerült italmérségi jogáról, a kivetendő italmérségi adót a legmérsékeltebb cenzusban állapítsa meg.

* **Uj csodadoktor.** Pápay Mihály éradonyi gazdálkodó, kinek „az isten gondviselés véghetetlen kegyelme segítségével sikerült a fák, fűvek és virágok csodás erejét és gyógyhatását felfedezni.“ O felségéhez kérvényt intézett, hogy engedje meg neki, az isten gondviselés által részére megadott gyógyító tehetséget a szenvedő emberiség javára fordítani. Aesculap új, de diplomátlan híve méltánylás nélkül, sőt határozott visszautasítással és megintéssel kapta vissza kérvényét, hiába csatolt hozzá többrendbeli hálanyilatkozatot, melyekben világos példákkal illusztrálja csodatetteit. Szaporodnak a csodadoktorok mint a gombák.

* **Bérlésmeghosszabbítás.** A katonai gyakorló tér bérlése f. hó 31-én lejár s így a tanács megkereste a két katonai hatóságot, hogy kívánják-e újabb 3 évre meghosszabbítani a gyakorló tér bérlését. A megkeresésre mindkét katonai hatóság intézkedett a bérlésmeghosszabbításra.

* **Helyreigazítás.** Közönm a tudósító ur megemlékezését, de én nem adtam arra megbízást. Az igaz, hogy nálam gyermek öltönyt 1 frttól, férfi öltönyt 6 frttól kezdve, valamint tiszta gyapjú brassói gyártmányból készült fin felső kabátot **gallórral** 2 frt 50 krtól és férfi felöltőket 8 frttól kezdve lehet vásárolni, de hogy mikor akarom én ezt a közönséggel tudatni, az az én privát dolgom. Neumann Sándor férfi és gyermekruha raktára, Bemer-tér Poyár-ház.

A „HÉTFŐI ÉRTESSÍTŐ“ TÁRCZÁJA.

Az intelligens lóköttő.

— A „Hétfői Értesítő“ eredeti tárczája. —

Irtta: **Leander.**

A »Turkomán« kávéházban egy esős napon az a kellemetlen meglepetés ért, hogy egy ur elvitte a botomat s ott hagyta cserébe az esernyőjét. A dolog nagyon bosszantott, mert igazi uri ember tudvalevőleg nem szokott esernyővel járni esős időben. Bementem tehát a »Hangos Hírlelő« kiadóhivatalába s a következő apró hirdetés felvételét kértem:

„Azon ismeretlen zsebmetszőt, aki tegnap délután a »Turkomán« kávéházból elvitte a botomat, ezennel udvariasan felkérem, hogy amennyiben a gentleman névre igényt tart, szíveskedjék a botomat 24 óra alatt ugyanoda visszahozni.“

Az apró hirdetés egy fiatal hölgy vette át, azon fiatal hölgy, akinek ezen tárczát és egész életemet szentelni kívánom. Midőn e hölgyet világoskék ruhájában megláttam, úgy éreztem magam, mint egy Szibériában született hőmérő az egyenlítő közelében. Minden csöpp vérem pezsegni kezdett, valami boldog zsidbadás fogott el... Egy pillanat alatt elvonult előttem azon 19 hölgy alakja, akiket addig szerettem, akiket bámulatos rossz izléssel a világ legtökéletesebb szépségeinek tartottam de akikről abban a perczen el kellett ismernem, hogy együtt véve nem érnek egy ócska nyakkenőt sem.

— Éltem én eddig? — kérdeztem önmagamtól, mi közben tüvel szurkáltam kezemet, hogy megtudjam: csakugyan ébren vagyok-e? Lehetséges, hogy ilyen szemek létezzenek elzúllott századunk utolsó évtizedében? Szemek, amelyekben valami szelid bánat és kifejezhetlen, rejtett láng ragyog; amelyekben... de nem, nem folytatom tovább, mert félek, hogy önök is t. olvasóim, tökéletesen belébolodulnak.

Ó szép volt uraim, mert a Gondviselés azt nekem így rendelte. Többet nem mondhatok.

Mikor pedig egy eddig soha nem hallott zenéjű hangon, melynek hallatára szemembe könyek gyűltek, azt mondta, hogy az apró hirdetésem 64 krajczárba kerül, akkor szerettem volna a földre borulni és boldogságomat az összes napi lapoknak megtáviratozni.

Soha ilyen lelkesedéssel 64 krtól meg nem váltam.

Másnap újból elmentem a »Hangos Hírlelő« kiadóhivatalába és a következő apró hirdetést adtam be:

„Azon bájos és leirhatatlanul gyönyörű csodatünemény, a női ideál mintaképe, aki a kiadóhivatalban ezen apró hirdetést átvette és szobontó lényének büvös varázsával elkábitott, szíveskedjék velem tudatni: miképpen ismerkedhetném meg vele a legrövidebb idő alatt. Levelét epedve várom »Intelligens lóköttő« cím alatt.“

Ő elolvasta, némileg elpirult, azután kissé reszkető kezébe vett egy írót, megszámlolta a szavakat s azt mondta szivem legrejtettebb hurjait megrezegtető hangon:

— Nyolcvanhat krajczár.

— Ez nagyon olcsó, — mondám — Kérem

az egészséget vastag betűvel nyomtatni, hogy az illető jobban láthassa.

— Vastag betűvel egy forint hetenként kába kerül, — mondá ő megvetően nézve rám.

Ragyogó tekintettel fizettem és mentem.

Másnap, közvetlenül apró hirdetésem alatt a következő kedves üzenet állott:

»Intelligens lóköttő! Megvettem önt!«

— Ó szeret! — kiáltottam fel örömmel a sor elolvasásakor. Így csak egy viszontértő kebel írhat!

Siettem haza s elővettem öt iv papírt. Irtam Neki Egy Szerelmes Levelt! Kifejtettem, mi a szerelem? (I. iv) mily nagy annak a hatalma! (II iv) hány szerencsétlen áldozata volt, van és lesz... (III iv) Ezután áttértem igénytelen személyiségemre s elbeszélvén, mennyit szenvedtem (IV) idegrázó, megragadó erővel fejtettem ki epedésemet egy hü szív után (V. iv) és miután kijelenttem, hogy nélküle nem élhetek és hogy ha nyolcz nap alatt meg nem csókolhatom, alig hiszem, hogy még az életben gyönyörködhettem a felkelő napban, — befejeztem leveletem. A befejezést már a hetedik iven irtam, mert az öt iv kevésnek bizonyult.

Délután négy órakor, mikor ezen levélkével elkészültem, elvittem azt a kiadóhivatalba.

— Kérem ezt az apró hirdetések közt közölni, — mondám s átnyújtottam a hét ives vallomást.

Ő, szegény, elolvasta végig, mert meg kellett számlálni a szavakat. Én azalatt fűtős hajában, angyali arcában gyönyörködtem.

Másfél óra mulva azt mondta, hogy 4850 szó van az »apró« hirdetésben, fizessenek 97 forintot.

A n. é. közönség szives figyelmébe ajánlom a **tavaszi idényre**, általánosan elismert szolid árak mellett **csakis elsőrendű gyárakból** beszerzett

kalap-, czipő- és uri-dívat
nagy raktáramat.

LEITNER LAZÁR
Nagyvárad, Zöldfa-utcza, Zöldfa-szállóval szemben.
TELEPHON. Alapított 1878.

Hunyadi-émlék.

Nagyvárad, márczius 8.

A magyar nemzet sok dicső fiának adása még — emlékekkel. Mig más nemzetek ráérték kiváló alakjaikat megörökíteni ércben, kőben, képen: mi azzal voltunk el foglaltva, hogy folytonos küzdelem közepette védjük magunkat az elpusztulástól. Békeséges időkben, amilyeneket a művészet szeret, nem sokat éltünk át s ha ilyenek következtek is el reánk: akkor se gondoltunk másra, mint arra, hogy kapott sebeinket köztöggessük, gyógytassuk.

Amit boldogabb időkben a magyar művészet teremtett, azt is elpusztították a mindent felülő háborúk. Szent László király híres lovagszobrának elpusztulásáról ki ne olvasott, vagy hallott volna?

Utóbbi időkben ugyan kezdettünk szobrokat állítani kiváló jeleseknek, kezdettük megörökíteni különösen legujabb történelmünk kimagasló eseményeit itt és ott, már t. i. a hol lejátszódott. Különösen az 1848/49-iki szabadságharcnak nem egy emléke van az ország különböző részein. Alig pár kivételével — igaz — szegény emlékek ezek, de mégis emlékek! Ha mellettük jár a honfi: van, a mi emlékeztesse a szomorú vagy dicsőséges tényre s megdobogtassa szívét az utódnak.

Az ilyen emlékek — ha bármilyen szerények, egyszerűek is — hangosan beszélnek hazaszeretetről, kötelességteljesítésről, önfeláldozásról s ezekhez hasonló erényekről annak, aki megérti.

Jaj az olyan nemzetnek, melynek fiai

az ilyen emlékek beszédeit már nem értik, vagy nem akarják érteni, akiknek lelkéből, szivéből a hazaszeretet magasztos érzelme kihalt.

*

Az „Alsófehérmegyei történelmi, régészeti és természettudományi egyesület“ elhatározta, hogy a törökverő Hunyadi Jánosnak, aki az ozmán áradatot oly dicsőségesen tartóztatta föl egy ideig; aki olyan királyt adott fiában, Mátyásban Magyarországnak, hogy méltán büszkélkedhetünk vele: Maros-Szent-Imrénél, hol Mezid bég felett 1442-ben fényes diadalt aratott, győzelmi emléket állít.

Említett egyesület Nagyvárad-város közönségének is megküldötte a felhívást, melyet a Hunyadi-émlék ügyében kibocsátott.

Ezt a hazafias, lendületes szép felhívást méltó olvasni, ime itt adjuk egész terjedelmében:

Felhívás

a Maros-Szent-Imrén felállítandó Hunyadi-émlék ügyében.

Nemzeti létünk második évezredének küszöbét átléptük. Elfogult szívvel állunk meg itt s lélekben visszaidézve a négy folyó virányain és Erdély bércei közt lezajlott viharos századok eseményeit, hálát rebegünk a mindenség hatalmas Urának, ki nekünk annyi balszerencse közt s oly sok vizsaly után e nagy ünnepet megérnünk engedé. Kegyeletes tisztelettel időznünk nemzeti szenteink és hőseink emlékének s az a kérdés merül fel bennünk: vajjon meg tudjuk-e egy ünnepelni e nemzeti ünnepet, hogy egyrészt méltó legyen az a dicső multhoz, másrészt meg a »Szózat« költője által óhajtott »jobb kor« bekövetkeztének biztosítékát nyujtsa?

Népek, nemzetek tüntek le ezer év alatt a földszínéről; a magyar nemzet azonban mint az isteni Gondviselésnek kiszemelt eszköze sem megfogyva, sem megtörve rendületlenül halad a számára kijelölt uton. Magyarországnak az vala rendeltetése, hogy a civilizációnak és a kereszténységnek határvidéke, Erdély pedig annak legszélsebb védőbástyája legyen. Nem véreinkért s a haza szent földjéért küzdöttek nemes elődeink hosszú évszázadokon át, hanem mint a nyugati civilizáció s a nemzeteket ujjaszülő kereszténység előőrsei életük árán mentették meg azoknak vívmányait Európa népei számára. „Siess a magyarok segít-

ségére — írja Kapisztrán János a burgundi fejedelmhez — mert ők voltak azok, kik az elmúlt években saját vérüket ontották, hogy megkíméljék a miénket.“

Nemzeti történelmünk gazdag fényes korszakokban. Am mindezek fölött — hazánk ezredéves egén mind meg annyi ragyogó csillagnak tartva az egyes fényes korszakokat — meteoriként ki világlík s csodás fényével török élénk a nagy Hunyadinak törökverő korszaka. Hiszen mi lesz a magyarból, ha az isteni Gondviselés e hős férfit nem küldi Sámsonként védelmére? Mi lesz, ha a félhold mindent felemészítő hatalmát fel nem tartóztatja Hunyadi vallásos hazafiasága, hadvezéri talentuma és az Izlam megtörésében fáradságot nem ismerő tettereje? Ma a történelem nemzetünk-ről csak mint hajdaniról beszélne.

E dicső korszaknak s ebben a nagy Hunyadi Jánosnak Maros-Szent-Imrénél (Alsófehérmegye) Mezid bég felett 1442-ben aratott győzelme emléket óhajtunk megörökíteni. — A szent-imrei harczterén áldozta fel magát Leonidásként fővezéréért hőiesen Kemény Simon, itt vértett el a magyar haza s a kereszténység igazi vértanujaként Lépes György Erdély akkori püspöke. A Szent-Imre teréről felkavart porban a törökverő csaták hőseinek szellemei, a Maros és az Ompoly lassan hőmpolygó hullámjai, melyek egykoron a hősök kiomló vérével dagadtak, szólnak felénk s jelt, emléket kérnek tőlünk, mert itt törték össze rabigát Hunyadnak karjai.

Bizunk tehát a magyar nemzet fiainak hazafias ságában, hogy szavunk nem fog a pusztában elhangzani, hanem a magyar haza tiszszázados ünnepén mindnyájunk honszerelme s nagy őseink iránti kegyelme hála-áldozatot gyujt Maros-Szent-Imrén a nemzet fillérein emelendő emlékekben. Hadd hirdesse ez emlék a késő unokáknak is, hogy az a nép, mely az isteni Gondviselés jóvoltából fennállásának második évezredébe lépett, nem volt annyira törpe, hogy ősi nagyságot, nem volt annyira elfajult, hogy hős elődöket felejtse, hanem szent áhitattal és áldozatkészéggel járult ősei sirlakához, hogy régi fényét gyujtsa uj szövétnekét.

A fenti cél megvalósítására szánt szives adományokat tek. Frölich Gyula gyógyszerész, egyleti pénztárhoz Gyulafehérvárra kérjük küldeni. Szivesen fogadunk bármily csekély adományt s nyilvánosan fogunk arról beszámolni.

Gyulafehérvárt, 1896, január hó 1-én.

Csató János,
kir. tan., alispán, egyli. elnök.

Kóródy Péter,
egyleti titkár.

*

Adományokat a »Hétfoi Értesítő« szerkesztősége is elfogad és nyilvánosan nyugtáz.

— Bocsánat Nagysád, tévedni tetszik, mert 4932 szóznak kell lenni.

Erre ő, szegény, újból átolvasta az egészet. Én újból gyönyörködtem fürtös hajában, angyali arcában és elégtelen jegyeztem meg önmagamban, hogy nem cserélnék a tenger haragos hullámaival.

— Nem uram, — mondta ő újabb másfél óra elteltével, az 4850 szó, sem többi sem kevesebb.

— Akkor valószínűleg az uton elvesztettem 82 szót — mondám én — még pedig épen a legfontosabbakat, amelyek nélkül pedig az egésznek nincs értelme.

A bájos lény haragtól kipirulva nézett rám és lesújtó mozdulattal vette át tőlem »addig is«, mig az elvesztett szavaimat megtalálom, ezt a kis hirdetését:

„Hón tisztelt égi lény! Imádlak.
Hogy hívják? Folyton rád gondolok.“

A következő napon mindjárt e pár szó után a következő hirdetés jött:

»Intelligens lóköltő, léhűtő, szédelő, naplopó, svihák, munkakerülő, tolakodó és pénzhamisító. Miért üldöz, miért kinez? Nem hiszek önnnek, egy férfinak sem, de önnnek különösen nem. Az ön arca a megtestesült gazemberség, valódi lóköltő, minden intelligencia nélkül. Mit akart tegnap azzal a 9700 szóval? Nem vagyok kíváncsi a hazugságaira, ne is kerüljön velük elé-

bem Ha tudná, mennyire gyűlölöm; mily jól esnék, ha egy kanál vízben megfojthatnám.«

— Végtelenül tetszik nekem ez a lány! — mondám boldogan. — Ő viszont szeret, csak tudni kell a sorok közt olvasni. Nem hittem volna, hogy így hamar meghódítom.

Másnap és azután mindennap bevittem 7—8 ivnyi vallomást, ő mindig elolvasta kétszer-háromszor, én mindig elragadtatással néztem felháborodását és mivel a szavak összeszámítása soha nem egyezett, négy órai »együttlét« után eltávoztam.

Végre, a második hét közepe táján, midőn egy 6300 szavas apróhirdetésemet visszaadta, egy kis levélkét is kezembe nyomott. Rohantam a »Turkomán« kávéházba, hogy elolvassam.

A »Turkomán« kávéház tele volt. Egy monoklis ur a kasszirnőnek udvarolt s a kisasszony virágot tűzött a szerencsés ember kabátjára. Egy főhadnagy leült, nem, leereszkedett két önkénteshez s a két önkéntes gögösen nézte le a többi önkénteseket, akiknek főhadnagy nélkül kellett ülnök. Egy karambolt játszó ur »macsban« hagyta az ellenfelét; egy sakkista negyedik lépésre mattot adott; egy törzsvendég tiszta asztalkendőt kapott; egy pászamesztes ur, aki »blank bélára« vette fel a játékokat, egy rekontrát nyert. . . mindnek az arcán boldogság fénylett, de én nem cseréltem volna a monoklis urral együttvéve, mert a levélben, amit kaptam, ezt olvastam:

„Int. lók! Este 1/27-kor, mikor a hivatalból haza megyek, várjon meg.“

Vártam. Bemutattam magamat és elindultunk. Mig a hosszú, lármás köruton mentünk, hallgatott. Aztán egy oldalutczába tértünk. Végre megszólalt:

— Mit akar ön tőlem?

Kivettem a revolveremet és bánatosan szóltam: — Kisasszony, ha még azt kérdi, miután 28 frt 76 krt költöttem apró hirdetésekre és teleirtam 122 iv papirt, hogy mit akarok, — akkor nekem nem érdemes élni.

— Lássá, én megvetem önt, gyűlölöm, — mondta ő, — de hogy meneküljek már a zaklatásaitól, hát szóba állok önnel. Megelégszik ennyivel?

— Oh Istenem, ez több, mint reméltem! Ha ön szid, mintha vízi tündérek simogatnák arcomat; ha megsért, mintha színmézet enném és gyűlölete mintha szárnyakat adna lelkemnek. Öntől a halál édesebb, mint mástól a jótét: itt van e kis fegyver, szavamra nem félek, boldognak érzem magamat, ha az ön kezei által mulhatok ki.

Épen a muzeum-kerten mentünk át. A kert már sötét volt és néptelen. Ő kezébe vette a revolvert és mellemnek szegezte. Én nyugodtan álltam ott, arczomnak egyetlen izma sem rándult meg. Olyan hidegvért tanusítottam, aminőt csak egy meg nem töltött szivarvágóval szemben tanusítani lehet.

És reszketés nélküli hangon mondtam a szivarvágót mellemnek szegező leánynak:

A legjobb és legolcsóbb bevásárlási forrás, mindennemű szoba-padló és parket mázoknak, olajfesték, kocsi-mázak, valamint műfestékeknek és azokhoz szükséges kellékeknek **egyedül**

BERKES BERTALAN

kizárólagos festékkereskedésében,
Nagyváradon, Zöldfa-utcza 33.

Egy korszerű kiárusítási hely!

E czég megkülönböztetett bizalmat és támogatást érdemel

Kárpáty Miklós
Elegans női és úri divatruházában
Zöldfa-utca. Nagyvárad, Zöldfa-utca.

mert Nagyvárad és megyéinkből elismerő nyilatkozatok igazolják
E czég dícsérő és szolid kiszolgálását.

A betegek közt.

Nagyvárad, márcz. 7.

Azt kérdezted kedves olvasóm, hogy hol jártam ebben a csunya, zimankós időben?
Megmondom.

Jártam házról-házra a város külső részeinek gidresgödörös, sárhabarcos borított utcáiban, felkerestem a munka nyomorultjait, a kiknek a nélkülözésektől elernyedtek az irmoik, megbomlottak a belső szerveik; látogattam azokat, a kik nagyjából részben örvendének, ha ott nyugodhatnának már lent a sírban, ahol nincsen szén, és lisztpor, mely a zakatoló gyárak és dübörgő malmok füledt levegőjü munka-terméiben megfekszi a ziháló mellben a beteges tüdőt, hogy meg betegebbs legyen.

Oh, az én kötelességem nagyon nehéz!
Nehéz, de nem azért, mert hidegben, melegben, sárban és hóban, ha esik, ha fuj, nekem mennem kell; oh nem azért.

Látom azt a sok nyomort, a mely azokkal a szegény emberekkel együtt lakik azokban a dohos levegőjü kicsiny szobákban, melyekben rendes magasságu ember csak meghajolva tud bejutni.

És ezekben a padolatban, izzadt falu szobákban, hol az ágyak alatt megterem a gyilkos szagu mérges gomba, csirát hajt a szalmazsákból kibullott fümag, sokan, nagyon sokan laknak. Némelyikben két három család — nyolczvan, tizen. És azok a szegény proletárok, ezen odak lakói nem zúgolódnak, ha munka van. Nem kelnek ki a sors mostohasága és igaztalansága ellen, nekik jó úgy is, a mint van.

Az ő tüdejük már megszokta azt a büzhödt levegőt, ők csak arra gondolnak, hogy legyen mit enni és legyen tüzelő, mely belemelegetse a hajlékot.

Az apróbb gyermekek egész télen soha ki nem mennek a friss levegőre, mert oda kin hó van és hideg, különben is a gyermeknek a „kuczkóban a helye“ télen. Ezek az istenadta szerencsétlenek nem látják mérhetetlen nyomorukat, melyben fetrengenek; fel sem veszik azt a sok szembeütő nélkülözéseket, a melyek körül veszik őket.

Fiatal arcukon sárga, petyhüdt, aszott a bőr, és kezük vagy nagyon hideg és nedves, vagy forró és

reszkető: mindkettő a nyomort és a betegséget hirdeti. De azért ezek az emberek többnyire télen betegek, a mikor nincsen munka, nincsen kereset. Borzasztó látvány egy ilyen betegszoba. A munka terhétől és számtalan nélkülözésektől korán megöregedett, összetört testü családfo az apró, rongyokba burkolt, vézna testü, halvány arcü gyermekek között a párnátlan vaczkon nyöszörögyve fetreng.

Az anya oda van ben a városban mosni, a gyermekek mosdatlanok, ehések és sírnak az ápoló nélkül maradt beteg apára. A kicsiny pléh-kemence hideg, nincs fa, a rozoga ajtón és a rongygyal betömött ablakon besivít a szél. És ami a legnagyobb baj, nincs a háznál egy harapás kenyér, szóval betegek, eheznek és fáznak.

És ez nemcsak fantázia, ez így van nagyon sok helyen.

A betegellenőr az ő mentőangyaluk, az a kicsiny fehér czédula pedig, amelyet ott hagy náluk, a nagyot, sokat jelent: kenyeret és fát, amit a hivatalos urak táppénznek kereszteltek el.

Ha utalvány van, akkor van minden.
Van a kihült kemencében meleget árasztó, pattogó tűz, van még a betegnek is erőadó pálinka és van a síró gyermekek kezeiben krumpilis, puha kenyér.

Oh! abban a kis czédulában minden benne van, csak a — gyógyulás — nincsen. Ez tart soká, hiszen abból élnek, hogy az apa beteg.

A betegellenőr érkezését egy-egy szurtos gyerkőc, vagy valamelyik „jólékkü“ dologtalan szomszéd asszony az ablakon vagy a kerítés hasadékain keresztül lesi, várja és ha meglátják, hogy jön a „nagyaságos ellenőr ur“, bejelentik és míg ő a borjú-nagyságu komondorokkal az udvaron bunkosvégü botjával alkudozik, oda bent teljesen elkészülődnek a fogadtatására: a betegnyög, s ha meglátja rögtön félre beszél, a szeme felakad, teste reszket, rángatózik, a gyermekek ordítanak és korusban éneklük, hogy édes apánk nagyon beteg, meghal. A jólékkü szomszéd asszony szidja az orvost, ki soha sem jön a szegény beteghez, pedig kutya-kötelessége volna neki előjönni, hiszen azért fizeti az a szegény ember a drága sok pénzt az egy letbe, de úgy van az, a szegény embert kutyába sem veszik stb. stb.

És ha a tapintatos ellenőr véget nem vetne egy-egy szelid jó szóval az általa már megszokott szives fogadtatásnak, akkor a beteg a nagy szinlelésbe csakugyan belebetegedne, a gyermekek pedig a nagy siránkozásba bele rekednének, a jó lelkü szomszéd-asszony ráadásul kiátkozna a világból minden lelketlen orvost és minden csaló egyletet, melyet csak azért találtak ki, hogy a szegény emberek véres verejtékkel szerzett drága pénzéből az urak jól éljenek.

A kis fehér czédula, melyre még a sarki grájleros is hitelez, megteszi hatását, mert azt beváltják jó pénzért a csaló egyletben vasárnap délelőtt, azok az ingyenélő urak, akik a szegény emberek véres verejtékén szerzett drága pénzéből uraskodnak ottan.

A fenti kis rajzból gyanítható, hogy ezek az urak a betegségyező pénztáraknál találhatók, a pénztári orvosok pedig agyonütni való lelketlen emberek, hanem a „tekintetes“ „nagyaságos“ ellenőr ur az nagyon jó ember, (de ha nem ad czédulát, az is akasztani való.)

Gy. I.

Beszámíthatlan állapot.

— Böjti prédikáció az alkohol ellen. —

A bűnügyek tárgyalásánál gyakran fordul elő, hogy az illető bűnöséről a védelem azt állítja, miszerint a büntetésre méltó cselekmény beszámíthatlan állapotban követett el.

Ki ne emlékeznék a legközelebbi időből P u l s z k y Károly esetére, a ki — hogy elkerülje az igazság sújtó kezét — az örültek házában keresett menedéket.

Ennek a szerencsétlen embernek életéből azután hoztak is a lapok olyan részleteket, amelyek arra mutatnak, hogy igazán nem tudta, mit cselekszik. A bonvivánt élet, a szeretők tartása s egyéb itt nem részletezhető ténykedések elég anyagot adnak a gondolkozásra.

A pszichiatra egyébiránt már régebben felállította ama tételt, hogy napjainkban nincsenek is gonosztevők, hanem csak örültek.

Maholp tehát a humánizmusnak be kell látnia, hogy nem annyira börtönökre, fogházakra van szükségünk, mint inkább tébolydákra, nem annyira büntetni, mint inkább gyógykezelnit kell.

A tudomány tudni akarja, hogy sokféle beszámíthatlan állapot van a világon. Van pyrománia (gyujtogatási hajlam), van kleptománia (tolvajlasi hajlam) és még sokféle mánia.

Önkénytelen az ember mindenre születik — mondja a költő. Hát lehetséges; de hát mire való a nevelés, ha nem arra, hogy a rosszul termett koponyákat helyreigazítsa, moralizálja, szóval a természet monstruozitásait idomítsa?

A hírhedt ügyek (cause celebre) hősei leginkább azon tébolyultak közül valók, a kiket a szesz italok túlságos élvezete tett tönkre fizikailag, szellemileg. A tébolydák legtöbb lakóját az alkoholizmus szolgáltatja, mint a kórházak lakóit a tuberkulózis.

Az alkohol túlságos élvezete folytán beállott beszámíthatlansági állapot talán a leggyakrabban előforduló jelenség. Vannak országok, amelyek belátván ezt s felismervén az alkohol pusztító hatását: társadalmi uton védekeznek az ellen. Mértékletességi egyleteket alakítanak.

Az emberek, kiket rabbá tett az alkoholizmus, két kategóriába sorolhatók: vannak, akik még tudnak szenvedélyeiken uralkodni és vannak, akik már nem képesek a lejtőn megállani. Az előbbiek száma nagyobb, mint az utóbbiaké, jelül annak,

Öreg barátja kéri, mondjon le ábrándos álmairól, hisz' maga okos ember s verje ki fejéből ezt az egész dolgot...

Felsőhajtottam s megráztam fejem, ezt az akaratot, kemény fejet. Röntgen hangja egyszerre rideg, recsegős lett.

— Milyen különös maga, — édes barátom az ilyen szerepben. Tudjon magának parancsolni, érzelmeinek ura lenni. Meglássa, boldog lesz. Aztán soh'se volt jó vége az ilyen rajongásnak. Lássa, engem nem szeretett a feleségem, mikor elvettem s ime, a legboldogabb férj vagyok... az vagyok...

Az elkeseredés lávája ömlött szemeimből az öntelten álló Röntgenre, s ami megvetés, sajnálat, szájalom s ily fajta rossz érzés lehet egy szobán, benne volt az önkénytelen válaszban:

— Az...

Halkra fogta hangját s mélyen szemem lözé nézett:

— Mit tud? Amit az emberek beszélnek arról, aki gazdagabb mint ők. A világ számára vesz egy asszonyt, s megöli vele a férj lelki nyugalmát. Az a férfi, bátor, erős, jellemes, aki mosolyogva jár az ezer éves túske közt, mit a társaság útjába állított, hogy tépje... Engem nem lehet jelentekbe ugrasztani, mert megörzöm nyugalmamat. Tudom, mi történik körülöttem, nem mutatom...

— Ejh, hisz ön...

— Semmi sértés. Vak vagyok, mondaná. Nézze, szegény bankhivatalnok voltam, hallotta többször. A főnököm megszeretett, s ideadta a leányát, a bankomat megalapította s társam benne. Nos, ha én igazat adnék a szofia-beszédeknek visszamehetnék oda, ahol kezdtem s csinálnám a cassa-scontókat s a strazzákat... Nem fogom

— Igen, igen löjjon, ide a szívemre! Egy ket-tő, három!

Nem lött... nem lött... hanem a karjaimba borult.

— Ah! — mondám én — ugy-e bár már meghaltam? Ilyen boldogság csak a másvilágon lehet.

— Nem édes lóköttő — szolt ő — magának nem szabad meghalni, mert most már hiszem, hogy szeret egy kicsit.

Leültünk egy padra. A nap lemenőben volt, a dajkák és a kis gyermekek hazamenőben, egy pár csillag már fénylett, künn ugattak a kutyák, az orgonafák bódító illatot árasztottak s a lóvonatu kocsisok hangosan túlköltek. Néha egy-egy diák siettel el előttünk vagy egy idős ur s egyiknek sem volt sejtelve arról, mennyi irá előzte meg ezt a kis együttlétet.

— Igen, egy kissé, — szolt ő lejté vállamra hajtva.

— És mily haragosan tudott rám nézni, — mondtam én, csókolva forró arcát.

— Volt rá okom, felelte ő, kezét kezembe téve.

— Most már feledve minden, ugy-e megbocsát? Ő azt suttocta:

— Megbocsátok.

A lombokat halk esti fuvalom rezgette meg, a fűszálak meghajoltak s mind azt suttogták:

— Megbocsátok.

A gázlángok, mint távoli csillagok ragyogtak felénk. Nem szoltunk sokáig. Neki — ugy látszik — jól esett keblemre hajtani fejét; nekem — ugy látszik — jól esett a föld leggyönyörűbb teremtményét csókolgatni.

Időnkint jóleső meglepéddel kiáltottam fel:

— Nem cserélnék most a tenger hullámaival! És ő is időnkint azt mondta csendesen:

— Ah, ön oly lóköttő!

Egy ór jelent meg, aki beszokta zárni a kert kapuit.

— Tessék már kimenni, elmúlt nyolcz óra.

Oly nehéz volt megválni attól a helytől. Még egyszer szétnéztünk a fák és padok közt, ahol oly boldogok voltunk és szorosan egymás mellett merve indultunk ki a paradicsomból. Utánunk a nagy kulcosos ór, így mentünk ki, szomoruan, hogy a szép percek oly gyorsan véget értek.

— Mikor találkozunk ismét? — kérdeztem halkán.

— Holnap várjon megint rám, — szolt ő, ahogy kiértünk.

A kulcs csörgető kerub megfogta a kilincset, a paradicsom kert-ajtaja becsukódott utánunk és mintha egy hang szolt volna a magasból:

— Mondottam Leander, küzdj és bizva bizzál!

Röntgenék.

— A „Hétfoi Értesítő“ eredeti tárczája. —

Irta: **Szűts Dezső.**

III.

K r a c h.

Fejemre tette husos, kövér kezét s éreztem, hogy nyugodt, jószágos hangjába, mint napsgár a fagyos télen átsuhan, meleg részvét vegyült:

— Ha megtagadom kérését fiatal barátom, nehéz kötelesség; maga még abban az aranyos korban él, hol könnyen felejtene. Tiltakozik? kár. Hát szenvedni fog, mondjuk, hinni bár nem lehet.

hogyan szenvedély még sem legyőzhetlen, csak erős akarat kell hozzá.

A szenvedélyeiken némileg uralkodni tudó egyének isznak anélkül, hogy nagyobb fokú részegséget érjenek el; isznak naponta, a mi által rontják fizikumukat, szellemi képességeiket. Az ilyeneknek gyöngül emésztésük, gyöngül észbeli képességük s előbb-utóbb alkohol-mérgezésből eredő testi betegségekben pusztulnak el agybijjal, elme-tompulással.

Azok pedig, akik tulságosan neki adják magukat az itókának, áldozatául esnek a rezgőnek (csudálatosan hangzó magyar tudományos szó), vagy remegő tébolyoknak, melyet a kozmopolita tudomány delirium tremens, vagy delirium potatorum néven ismer.

Casper, ismert elmegyógyász ismertet ez utóbbiak közül kettőt. Ő beszéli el, hogy egy művelt ifjú ember, ki nagy ur családja volt alkalmazásban, ki a pinczesteri állást is ellátta, az alkalom folytán borivásra adta magát s utóbb még szeszusabb italokra is rákapott. Három, négy havi időközökben szörnyű ivási mánia, vagy ösztön ragadta el, a melyet nem volt képes legyőzni. Ilyenkor nagy mértékben vitte szobájába a különféle szeszus italokat s napokon át ivott, elannyira, hogy folytonosan részeg volt. Mikor magához tért, három-négy hónapig pontosan végezte kötelességét. Ura asztalánál nem ivott pár pohár bortól többet. Ifjan halt el. Nem tudom elfeledni kéréseit, könyeit — beszéli Casper — hogy borzadalmas bajától szabadítsam meg.

A másik esetet egy szeszimérő feleségénél tapasztalta. Midőn ivási vágya feljött, elvitt a háztól minden pénzkészletet, magára szedte minden drágaságát, ruháját s addig nem tért haza, míg el nem verte a pénzt, le nem itta magáról ékszerait, ruháit; férje akárhányszor csaknem félmertelen szedette föl az utcáról. Hiába volt férje minden felügyelete, amint tehette, megszökött. Végre is férje felügyelete alól hogy megszabaduljon, kék sával vetett véget életének.

Ilyen eseteket hallva, hajlandók volnánk megállapítani, hogy többé-kevésbé mindenféle mánia betegség — még a párbajmánia is korunk egyik gyógyításra váró nyavalyája. A józan ítélő képességet elhomályosítja a túlzékonykedés, az ifjonci henczégés, az önimádás s tudja isten, még mi minden.

Degenerálódunk, annyi bizonyosnak látszik, mert jönnek elő körülmények, amikor bonvivánjaink, gavalléraink csak addig vannak beszámítható állapotban, míg titokban defraudálhatnak, nyíltan párbajoznak, szeretőket tartanak és pezsgős üve-

tenni, nem tudnám... Ezért tagadom meg a kérését, a család már határozott... Az Eöry bankházzal akarunk szoros összeköttetésbe lépni s így sajnálom, de megtagadom öntől a leányom kezét.

— De uram...

— Azért jó barátok maradunk, Láska, ha meggondolja a dolgot, belátja majd később, hogy okosan cselekedtem... Az én leányom nem tudna a maga ezer forintjából megélni. Talán arra számít, hogy én...

Oda akartam neki kiáltani, hogy nem kell a pénzed, tedd el, elég nekem a leányod szerelme, amely le fog tudni mondani a te fényűzésedről; hogy szívtelen vagy, s nyomorult, mert boldogtalanok leszünk mind, és nem cserélnék veled, mert nekem hűséges, becsületes, önzetlen szívem van... De sírás hallatszott a szobában, s én elejtettem mindent, csak odarohantam Röntgen Ellához s lecsókoltam sűrűn pergő édes, drága könyeit.

Röntgen ridegen válaszolt:

— Ella, jöjj szobádba. Nem szabad így elérzékenyüdni. Le fogsz tudni mondani te is, az egész csak bohóság. De hogy is tudtatok így összebarkózkodni... Csudálatos. No, ugy-e lemondasz? Keserves zokogás hallatszott.

— Nem. No jól van. Majd beszélünk még erről. Le kell mondanod, akarom.

Vártam, míg Röntgen visszajön s kezembe vettem egy heverő ujságot. A nagy íróasztalon sorjába rakva heverték a sorsjegyek, állampapírok, részvények; úgy látszott, hogy a kuponvágás hitvány mesterségében zavartam meg Röntgent.

A betűk kápráztak szemem előtt, szórakozottan fordítottam a lapokat, a szemem odatévedt az osztálysorsjáték legutolsó húzásának eredményére

geket durrogthatnak, lábatlanokodhatnak, tisztességes emberek boszantására henczeghetnek.

A világ, de meg a tudomány is sokszor tévednek a beszámíthatatlan állapot megítélésénél.

Aesculap.

NEULÄNDER és WEISZ
 férfi-szabók
 Nagyvárad, Zöldfa-u., Glücksmann Armin üzletével szemben.
 Tavaszai időnyre legújabb bel- és külföldi
ruhaszövedeink
 megérkeztek. Legújabb divatu szabászat, olcsó és izléses kiállításról elismert szolid és jó hirtűnk kellő biztosítékot nyújt.

Rendelet és döntvénytár.

— A mik a közönséget érdeklik —

VII-ik közlemény.

A felekezeti lelkes az állami anyakönyvbe bejegyzett vallás kihagyatása iránt kérelmezni jogosult (Belügyminisz. 111,154—96. sz. a.)

Utóházaság által törvényesített gyermeknek a felekezeti anyakönyvben bejegyzett születéséről nem adható ki olyan anyakönyvi kivonat, melyben a születésnek a törvénytelen volt feltüntetve ne legyen. (Vall. és közokt. m. 69937—1896. sz. a.)

A gyermekek vallása iránt kötött megegyezős nem válik hatályossá, ha a házasságkötés között házasság nem jött létre; a házasságkötés előtt megváltoztathatják és vissza is vonhatják; ha a házasság előtt egy vallásúakká válnak, vagy a megegyezősben megállapított vallás a házasságkötéskor már egyik házastársnak sem képezi vallását, a megegyezős erejét veszti. (B. m. 5175—1896. sz.)

Iparügylek. A pénzügyigazgató ág az italmérségi engedélyért benyújtott kérvényeket a közigazgatási hatóság megkérdése nélkül is elutasíthatja, ha az italmérések száma be van töltve, azonban létszámon felül is engedélyezhető italmérés, ha rendkívüli méltányolást érdemlő körülmények forognak fenn, pl. ha a folyamodó szállodát, vagy vendéglőt épített, ha közlekedési ut, nagy vasút építése által a forgalom fellendülése várható; ha a létszám megállapításánál a helyi viszonyok kellő figyelemben nem részesültek; ha előjog mellőzött. (P. m. 8818—96. sz.)

Azon italmérők, kik az ital kiszolgáltatását ok nélkül megtagadták, rendbirsággal büntethetők. (P. m. 12965—1895. sz.)

A gazdaságban fizetés és conventió mellett alkalmazott kovács cseledek tekintendő s ezen jogviszonyból támadó követelés elbírálása a közigazgatási hatóság hatáskörébe tartozik, (Miniszter-tanács M. K. 1899. sz.)

ság hatáskörébe tartozik, (Miniszter-tanács M. K. 1899. sz.)

Vegyesek. Az utárok mellett levő földterületek felszántása, kapálása és legeltetése, ha ez által az utárok épségében kár és megrongálás nem történik, utrendőri kihágást nem képez. (K. m. 66260—1895. sz. a.)

Tényleges katonai szolgálatban álló egyének ellen mezőrendőri kihágás miatt eljárni a polgári hatóság nem illetékes. (Földm. m. 85042—1895. sz. a.)

Az utadót közvetlenül fizetők e tartozásukat kizárólag a vármegyei pénztárnál róvhatják le. Az ily tartozások szorgalmazására a községek sem nem jogosítvák, sem nem kötelesek. (Ker. m. 82559—1895. sz.)

A merő-örök javadalmazására szükséges összeg törvényhatósági városokban is az érdekeltek földadója után vetendő ki. (B. m. 113,514—1895. sz.)

A községi bíró jogosítva van a víz lefolyását akadályozó fákat közrendészeti szempontból kivágnatni. (Curia 11548—1895. sz.)

A törvényhatósági bizottság a községi-vadászterület szabad kézből bérbeadása kérdésében jogosult határozni, de a bérbeadás iránt kötött szerződés jóváhagyása az alispán joga. (B. m. 49925—1805. sz. a.)

A községi és körjegyzők fizetés emelésének kérdésében a községi képviselőtestületek csak nyilatkozatra, de nem határozatra is hivatvák, a határozatra és jóváhagyásra a vármegyei törvényhatósági bizottság illetékes. (B. m. 100483—1895. sz.)

Ha valamely községi iskolának felekezeti jellege kétséges, mindaddig, míg az iskola jellege rendes uton tisztázva nincs, a fenntartás az addigi gyakorlat szerint eszközölhető. (B. m. 187636—95. s. a.)

Közli: Sz. J.

Az új rendszer hatása.

Nagyvárad, márcz. 8.

Az önkormány nem régiben egy rendeletet bocsátott ki, melyben meghagyta a törvényhatóságok közigazgatási bizottságainak, hogy feléves jelentéseikben általában mindenre kiterjeszkedjenek, nem véve ki az igazságszolgáltatást sem.

Természetes, hogy első tekintetre nagy eredménynek tartottuk ezt mindannyian és hamarosan nem jutott eszünkbe az ügyvédi kamarák jelentéseinek sorsa.

No mert az ügyvédi kamarák szintén szoktak, a törvény egyenes követelménye folytán, az igazságügyi miniszterhez jelentéseket terjeszteni fel, hanem azokra ugyan válasz nem érkezik soha.

Meglőn keresve tehát 63 vármegyének, 26 városnak összesen 89 közigazgatási bizottsága, hogy feléves jelentéseikben terjeszkedjenek ki a közigazgatás, törvénykezés, állategészségügy, földműve-

Mis — ha tudta volna ő is — azt idézte volna, amely kilátszott szeméből, tekintetéből, vasakaratu szeméből: »Et si fractus illabatur orbus...«

Ámde ő bankár volt s csak annyit mondott: — Nem tehetek róla, a kezében vagyok az apósomnak... kimondotta, hogy Eöry, vagy senki más, hát legyen...

Bementem a kávéházba, hol gyors járás-kelés közt intézték el a tőzsde-ügyleteket a tőzsdéből ideözönlő ügynökök és pénzhatalmasságok. Valami ideges nyugtalanság kezdett terjedni a csöndesen beszélgető csoportok között. A kontremin erősen készülődött s eselről beszéltek. A vadvági vasipar részvényei a folytonos eladás következtében folyton estek.

Egyszer irtóztatós zaj támadt a tőzsde idomtalan épülete körül s az égő napfényben furdó lépcsőkön hanyathomlok rohantak le a coulissierek zavart csoportokban. A kávéház tele lett kétségbeesett, aggódo emberekkel, kik hevesen gesztikulálva magyarázták az eseményt.

Paleokarpa Leo, a görög bankár telepedett le hozzám, s így mondta el a történeteket.

— A tőzsde kezdetén rossz előjelek mutatták, hogy valami készül. Baljóslatu hírek érkeztek a vadvági vasipargyárból, melyek a munkások sztrájkjáról s nagyobb zendülésről beszéltek. Folyton adták a részvényeket. Nemsokára mindenki tudta, hogy a kontremin erősen dolgozik Röntgen ellen, ki milliókat fektetett be a vállalat részvényeibe s ez okozta az abnormis magas árat. A táviró folyton rossz híreket adott le Budapestre. Maga Röntgen is megjelent s nagyobb vételekkel az árat esését feltartotta. A kontremin ügynöke: Schnapptuch folyton adott. Egyszer levelet hoztak újabb megbízás-

s izgatottan néztem a hatalmas számsorok elején egyedül álló főnyereményt: félmillió forintot, melyet a 28.642 számú sorsjegy nyert meg. Arra gondoltam, hogy ez megmentene engem a kétségbeeséstől s megszerezne részemre az én egyetlen boldogságomat...

Móricz, a tőzsde-ügynök sietett be s láthatólag felindultan nézett körül karvaly szemével:

— Röntgen ur?

— Jön. Mi baj?

— A tőzsde nyugtalan, nagy hullámszokások az árfolyamokban; Berlin, Bécs megint pusztítani fognak. Hajh, ez fekete esőtörtök lesz...

— No, a Röntgen-ház nem érzi meg

Móricz füttyölni kezdett ijedten, állhatatosan. — Czczczczcz...

Csak kétszeri üzenetre jött be a ház főnöke, kissé fáradtan, mintha küzdelemből tért volna vissza. Móriczczal végzett.

— Röntgen ur, a táviró ideges, nyugtalanító hírek érkeztek, a vadvági vasipar részvényei esnek. Aztán a második állomáshajó ügye is nagy pánikot idézett elő... utasítást kérek...

— Nem szabad engedni a kontremin elhatalmasodni. Vásárolni kell... de ki az ördög tudja, hogy én a vadvági vasiparral hausszera játszom.

Móricz a megbízások vételével eltűnt, s nemsokára követték mi is. A lépcsőn lemenve Röntgen még keveset beszélgetett:

— A prokuristám, a jó, becsületes Berger a minap megkérte az Ella kezét. Neki is azt mondtam, a mit magának. Nagyon szívére vette a szegény fiú. De hát mit akarnak maguk tőlem... A feleségemmel alig bírtam most. Valósággal örjögött.

lés, ipar, kereskedelem, közlekedés stb. stb. tárgyában hozott törvények hatására, alkalmazhatóságára, hibáira és jótékonyosságára.

A közigazgatási bizottságok szakegyénei, a városok és megyék tisztviselői egyenként vallomást tettek, lázas tevékenységgel törekedtek megfelelni mindarra, a mit az összkormány tőlük kívánt.

89 kötet könyvet fog kapni most a kormány, melynek mindegyikét át kell tanulnia valakinek, egybe kell vetni a könyvek adatait, kivonatot kell készíteni minden részéből, mert hát ami például beválik Aradon, nem válik be Nagyváradon, vagy ami helyes Hajdumegyében, káros lehet Bihar-megyében; más szemmel lát Beszterce-Naszód mint Ugocsa, Bács Bodrog vagy Szörény megye.

Amikor tehát e felhívásnak örvendettünk, bizony korán örvendettünk.

Mert jó így ez a jelentés, főleg a millenium idejében, hanem mi a haszna!

Egy ember kevés arra, hogy a felgyülemlett adatokat áttanulmányozza, még hogyha lángész lenne is az, vagy talán a lángész azért kevés, mert egyszerre kitalálja, hogy mi van az aktákban és el sem olvassa, hanem úgy jelent, ahogy jónak látja.

Ki néz utána!

Egy egész hivatali apparátust kell berendezni a miniszterelnökségnél a titkárok kivételével, kiknek egyéb dolgot is van, nem egyedül a törvényhatóságok siralmaival tanulmányozni.

Igen ám, hanem ehhez megint az volna szükséges, hogy a másik ember is értsen hozzá, nemcsak az, aki a felterjesztést, illetőleg fél éves jelentést szerkesztette.

No de ilyen hivatali apparátust berendezni nem lehet, tehát fél évenként rábizzák az egyesekre és mivel minden fél évben más egyest kell alkalmazni, hát vagy összetanítják husz év múlva az embereket, vagy belezavarodik mindenki, aki azzal foglalkozik.

A közigazgatási bizottságok jelenteni fognak rendületlenül, a kormányban eleintén megnézik, legalább a jelentés költségét; talán még néhány oldalt is elolvasnak, hanem a 89 kötetet átolvasni nem fogja senki.

És eljutunk oda, hogy lélekzetet vettünk ugyan a rendelettel, hanem elfogy az is időnap előtt, vagy a közigazgatási bizottságoknak is úgy kell majd dörögni, mint ahogy az ügyvédi kamarák üres felhője dörög.

— 6.

sal részére. A levél borítéka leesett s Röntgen fölvette. Röntgen prokuristája a kontrenimhez szegődött, a saját számlájára eladott s a bank részére vett. Ugy látszik, valami boszú vezette . . . Szóval tőle jött a levél s újabb eladást rendelt a főnöke megfontására. Röntgent láthatólag leverte a csapás, hogy saját embere, aki ismeri a viszonyokat, tönkre akarja tenni. Várt. Bizalommal várta, hogy az Eöry-bankhoz segítségére siet vásárlásokkal s megakadályozza a krachot.

Az Eöry-bank ügynöke szótlanul nézte a vergődést. Ugy félóra múlva a fiatal Eöry jött s valamit sugott a fülébe az ügynöknek. Az egy pillanatig habozott, egyszer odaállott a rácsozat mellé s vékony hangján, mint a sirálymadár belesüvöltött a pokoli zajba:

— Adok vadvági vasipart, ezer darabot . . .

— Beállott a krach, a részvények lesüllyedtek s azok, kik ezzel a részvényt játszottak, milliókat vesztek . . . Az áldozatok közt van Röntgen is . . .

Borzasztó pillanat volt volt. Értettem az összefüggést, s megboradtam. A prokurista, akitől Röntgen megtagadta a leánya kezét, a saját részvényeivel tette tönkre Röntgent. Ezt értettem, de Eöryt nem. Hát ez a hatalmas bank miért hagyta cserben Röntgent, akivel fia által szorosabb viszonyba akart lépni.

Mindenki nézett, mikor Röntgen sápadt arccal arra ment. Jószemek már látták a nagy házon támadt friss repedéseket, mely maga alá temeti a szerencsétlen családot.

Én voltam, igen én, a visszautasított kérő, aki mellé csatlakoztam akkor, midőn mindenki megvette, vagy félt tőle.

Irodalom.

György István röpirata.

— A kisiparosok szószólója. —

Az önképzés sokszor nagyobb mester az iskolánál. György István cipész-iparos létére nem maradt a kaptafánál, az ő esze, az ő tudványa elszólitotta a kerekasztól.

Olvasott sokat, olvas ma is és ír csinosan, okosan. Most pótolja azt, amitől serdülő korában a szegénység megfosztotta.

És ami szerfelett becsülendő jellemében, bár nem gyakorolja iparát, mégis iparosnak tartja magát és mint ilyen dolgozik pennával a tönk szélére jutott kisipar fejlődése érdekében.

„Szövetkezzünk“ cím alatt megírt röpirata egy életre való tervet ajánl a kereskedelmi miniszter pártfogásába, mely hivatva volna a cipészek és általában a kisiparosok mai sanyaru helyzetén javítani, sőt, ha a gyakorlatban a terv keresztülvitetnék, a kisiparosokra nézve, felderülne a boldogulás hajnala.

A röpiratot, melynek ára 30 kr. és szerzőnél (Kerületi betegsegélyző pénztár, Kert-utca.) kapható, ajánljuk az iparbarátok és kisiparosok figyelmébe.

Uj ékszer-üzlet a Fő-utczán

Weisz Ignác és fia Czég

üzlethelyiséget változtatott.

Kitűnő órák, ékszerek és drágakövek

raktára

a Bertsey-féle üzlethelyiségben a Fő-utczán.

Az üzlet február hó 16-án nyílt meg.

A legszolidabb árak és előzékeny kiszolgálás.

Miniszter és diva.

— Társadalmunkból. —

Wallasics Gyula neve eléggé ismeretes. Azt mondják, jó közoktatásügyi miniszter, izgékony, tevékeny férfi. Buzdít, köszönő iratokkal jutalmaz minden legkisebb közéleti tevékenységet. Ez ellen nem lehet senkinek semmi kifogása. Hát ha az emberek, vagy akár hölgyek csak azért cselekesznek jól, hogy nevük újságba kerüljön, miniszteri köszönet mellett: ám legyen, dicsérje, magasztalja őket

— Semmi baj — mondta — majd kiheverem. A saját kezem vert meg, a prokuristám. De az a hitvány Eöry is ellenem fordult . . . az is . . . meg fogom tudni . . .

Nem kellett messze menni, otthon voltunk. A lépcsőházban nagy tömeg vergődött össze. Mikor odanézünk, szétváltak. Látványunk irtózatot, valószínűleg retentő, amint ott feküdt saját vérében fürödve, összetörve a szép büszke Röntgenné a folyosó kőköcskáján . . .

Ezt tudta meg Eöry, s nem akarta a bukófelben levő bankházzal, melynek asszonya életlenül fekszik a földön, az ő emelkedő üzletét összekötni.

De mi történhetett?

Igen, mielőtt a tözsdére ment volna, Röntgen harcot vívott a feleségével, ki küzdött a leánya boldogságáért.

Talán azt mondta:

— Nem akarom, hogy a leányom olyan boldogtalan legyen, mint én . . .

Talán hiába volt a férj akarata, az apai szándékra való hivatkozás.

Siklóssy akarja, mondá Röntgen.

— Engem is ő tett boldogtalaná, én nem teszem a leányomat azzá . . . Meghalok, hogy látlak, mi lenne belőle úgy . . .

Sejtem, így történt. Érzem ezért volt. S délen a nagyságos asszony a folyosó korlátján lebukott. A folyosó korlátja kiesett, meggyöngült s a nagyságos asszony leesett a mélységbe véletlenül, óh szerencsétlenség . . . De én megnéztem a korlát vastartóit, s láttam, hogy a csavarok ki voltak véve szépen, óvatosan . . .

a miniszter. A hiuságból is lehet pénzt csinálni és kell is — jótékony czélokra.

Hanem az ilyen köszönő iratokat sem kell ám azért diszkreditálni, mint azt közelebb Wlassits ur cselekedte, aki még nem olyan régen, nagyon szépen beszélt a »magasabb közéleti erkölcsstan kultuszáról«.

Arról van szó, hogy az a Carola nevű orfeumi hölgy, kinek neve nem kevésbé ismeretes, mint a magyar kultuszminiszteré, aki skankalumaival, feslett magaviseletével messze terjedő hírhedségre tett szert: köszönő iratot kapott a hivatalos közlönyben, amiért szegény iskolás fiúk felruházására bizonyos összeget adott. A köszönő iratot Wlassits kultuszminiszter intézte hozzá.

A »magasabb közéleti erkölcsstan« ily irányu kultiválása legalább is — abszurdum és nagy meggondolatlanság.

Azok a köszönő iratok elveszthetik igen hamar erkölcsi értéküket, ha olyan könnyen és változatlanul osztogaja a kultuszminiszter.

A köszönő irat érdekes megjegyzésekre adott okot egy némely lapnak.

Igy az »E-s«-ben a »Közéletünk« című rovat írója (Hojtsy Pál) leczkérteti meg a minisztert, amiért szóba állott azzal a divával, akivel nyilvánosan beszélni nem válnék senkinek előnyére.

Ezzel a ténynyel — ugymond Hojtsy — nehezen reparálható támadást intézett a miniszter a közérköcs ellen.

Vannak foglalkozások, melyeket nem expialhat semmi. Van kereseti mód, a melynek büze rátapad a pénzre eltörölhetetlenül. Ezt a pénzt lehet jótékony czélra adni, az nem nemesíti meg az ajándékozót. Farkas Menyihért ügyét nem tette széppé az, hogy a hírlapírók nyugdíjintézete számára alapítványt tett, Csombort nem illeti meg a közelismerés, ha az akadémiának ajándékozta vagyonát. De sokkal kevésbé illeti meg a köszönet azt, ki egy botrányos élet tobzódásai között kifosztogatva, aki hálójába kerül, a szegényeknek is juttat belőle alamizsnát.

Egy élet poenitenciája se elég, hogy feledtesse az ily vagyon eredetét s a miniszteri szék méltóságát sérti meg, a ki ily adományyal szemben nyilvános elismerésnek ad kifejezést.

Hát pénzért már nyilvános miniszteri köszönetet is kaphatni hivatalos uton?

Hát legyen még becse az erénynek, ha a pénz ilyen mindenható?

A »M«-g ezimű lapban pedig Bartha Miklós ir kommentárt a Wallasics köszönő iratához.

Ez a Carola amolyan közös-kincs, egy czifrán felépített lebuiban. A társasághoz tartozó férfiak tegeződnek vele a »mulató« zugaiban; de már az utczán nem köszönnek neki.

Magyarország kultuszminisztere ezzel állott szóba a fórumon; ennek fejezte ki köszönetét.

Egy ilyen köszönet és elismerés: kitüntetés az államhatalom részéről; lényegében rendjel. E közt és az aranygyapju közt csak fokozati különbözet van; de a dolog érdemére nézve mind a kettő azt jelenti hivatalos szempontból, hogy a ki megkapta, az különb azoknál, a kik nem kapták meg.

Végigmenve az utczán, sok derék nővel találkozunk, a kik a könyörületesszív nemes nyugtalanságával napestig, évekik házról-házra járnak, multságokat rendeznek, kéregetnek és kifogyhatatlanok a pénzgyűjtés találékonyságában, csakhogy fentarthatassák a maguk jótékony egyletét vagy árvaházát, vagy kórházat. Ezek a becsületes nők nem részesülnek a miniszter ur kitüntető elismerésében.

Nincs az országban egyetlen vároka, melyben a nők jótékonyági intézetet ne tartanának fenn. Milliókra megy a társadalomnak ily czimen gyűjtött vagyona az évi adományokkal együtt.

De a miniszter ur a becsületes nők e csodálatra méltó fáradozását nem látja; vagy ha látja, nem hederit rá. Az egyszerű, feltűnést nem kereső állandó munkában kifáradt méh gondos gyűjtése nem ragadja meg a miniszter ur figyelmét. Hanem a dologtalan, henye és bujálkodásban kifáradt légynek aranyzárnyai a kloaka gödréből is oda ragyognak a miniszter urhoz.

Ezer bocsánatot kérek a szókimondásért, de én egészen Magyarországot megalázva látom, mikor együtt olvasunk a Carola kisasszony nevet a kultuszminiszter nevével. Ennek a két névnek semmiféle vonatkozásban nem szabad együvé kerülni. A miniszteri állásnak nincsen akkora fénye, mint a mekkora árnyéka van a másíknak. Ezt a fényt, mely

nemzeti tulajdon, azzal az árnyékkal, mely a köz-
feslettség tulajdona, elhomályosítani nem szabad.

A jótékonyág gyakorlásától senkit eltiltani nem
lehet. Ha valaki ezen a téren óhajtja megvetett
életmódját levelezni, ám tegye; senki útjába nem
áll s a könyörülő Isten majd kiméri neki a meg-
bocsátás terjedelmét. De a miniszter ur nem gyón-
tató széken ül. A megtérő lelkek vigasztalása nem
az ő reszortjához tartozik.

Állásánál fogva, a miniszter ur, ha nem is
őre, de első rangú támasza a közérkölcseknek. Az
ő ténykedésétől azt várja az ország, hogy ne ör-
vendezzenek annak a pénznek, mely a fizetett
kéjnek és az elfajult mánornak szennyves bízótól
párolog.

Igy néz ki a gyakorlatban a miniszter ur el-
melete »a magasabb közéleti erkölcsstan« kultusza
felől — mondja végül a fulmináns cikik.

Kitünő bizonyítványokkal rendelkező,
kereskedelmi iskolát végzett
fiatal leány
keres alkalmazást, mint pénztárnoknő vagy
strazista. Cím a kiadóhivatalban.

Ipartestületi közlemények.

Felhívás.

— Valamennyi nagyváradai iparoshoz. —

Miután gyakori eset az, hogy az iparosok a törvény-
ben meghatározott időn túl jelentik be a betegségyűző-
pénztárba segéd-munkásaikat, ezton is felhívjuk az összes,
de különösen az építő iparosokat — kik tudomásunk szerint
már több helyen dolgoztak, — hogy munkásaikat az
1891. XIV. t.-cz. 26. §-a értelmében a munkába lépéstől
számított 8 nap alatt annál is inkább jelentsék be, mivel a
bejelentés elmulasztása, illetve annak a 8. nap után való
tejesítése esetében kenyeletitve leszünk a hivatkozott
törvényben előirt büntetési eljárást megindítani.

Nagyváradon, 1896. évi március 7-én.

Tenkey József, Bertsey György,
titkár, elnök.

Az elaggott iparosok alapjára.

A múlt hét folyamán szivesek voltak adakozni az
elaggott iparosok alapjára: A „biharmegyei keres-
kedelmi ipar- és terményhitelbank“ 25 forint,
Molnár Lajos ur szakértői szemle díjat 10 forint, ipari
munkákban Gyagyovszky-Maszlay Viktor lakatos
60 frt, Zimmer József asztalos 10 frt, Veinstok
Fülöp órás 6 frt, Ujváry Vilmos bádogos 5 frt értékben.

Fogadják a szives adakozók e helyen halás köszö-
netet. A jótékonyasági bizottság nevében.

Nagyvárad, 1896. március 7-én.

Bertsey György,
bizottsági elnök.

Biharmegyei vásárnaptár. Heti vásárok.

Álmosd, szerdán.	M.-Cseke, szerdán.
Barand, kedden.	Margitta, pénteken.
Beél, szerdán.	Micske, csütörtök.
Belenyes, csütörtök.	N.-Bajom, pénteken.
B.-Ujfalu, csütörtök.	N.-Bárod, hétfőn.
B.-Püspöki,	N.-Leta, csütörtökön.
B.-Büszörmény, csütörtök.	N.-Szalonta, pénteken.
Cséffán, csütörtök.	N.-Várad, kedd és péntek.
Csökmő, szombat.	Ókány, szerda.
Derecske, csütörtök.	Ókrös, kedd.
Dioszeg, szerda.	Piskót, szerda.
Étesd, csütörtök.	Sarkad, csütörtök.
Ermihályfalva, csütörtök.	Szalard, szerda.
Feketeó, hétfő.	Szent-lobb, hétfő.
Félegyháza, csütörtök.	Szekelyhid, péntek.
Hajdu-ágos, szombat.	Széplak, kedd.
Henczida, szerdán.	Tenke, hétfőn.
M.-Keresztes, szerdán.	M.-Telegd, péntek.
Kis-Marja, hétfőn.	Torda, hétfő.
Komádi, péntek.	Zsáka, szerda.
Kötögyán, hétfőn.	Vaskóh, szombat.

Országos vásárok.

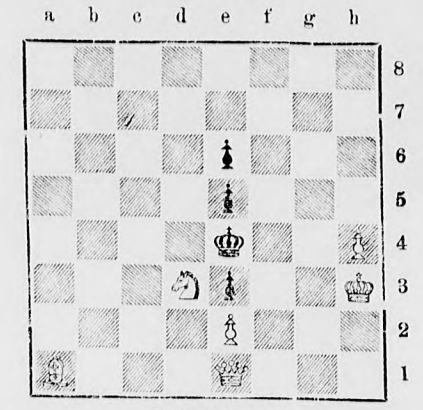
Március hóban: Komádiban 20-án. Margit-
tán 18-án. N.-Bárodon 16-án. Tenkén 23-án.
Április hóban: B.-Ujfalun 24-én. Cséffán 2-án.
Komádiban 20-án. M.-Telegden 3-án. N.-Létán 24-én.
N.-Szalontán 15-én. Sarkadon 24-én. Vaskóhn 3-án.

Heti sakkszemle.

— Rovatvezető: Gesztesi Ödön. —

11. feladvány.

Kelemen Józseftől
A.-Törösváron.

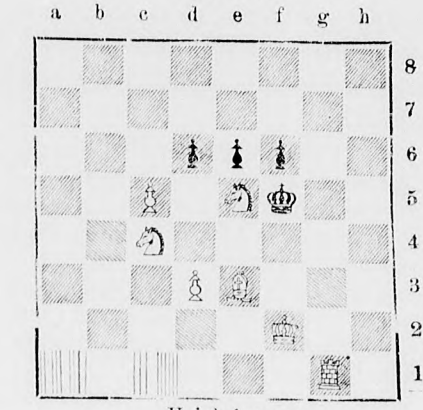
Világos

indul s a 3-ik lépésre mattot ad.

12. feladvány

Dr. Gottschalltól
Lipcsében.

A „Frankfurter Schachzeitung“ feladvány versenyén 1-ső
díjat nyert.

Világos

indul s a 3-ik lépésre mattot ad

20. játszma.

Budapest, 1893. szeptember 12.

Skót játék.

Világos: Niedermann Antal.

- 1. e2-e4 e7-e5
- 2. H g1-f3 H b8-c6
- 3. d2-d4 e5:d4
- 4. H f3:d4 F f8-c5
- 5. F c1-c3 V d8-f6
- 6. e2-c3 d7-d6
- 7. f2-f4 H g8-h6

Jobb itt H g8-e7.
8. F f1-e2 H c6:d4

E csere nem kedvező sötétre nézve, mert azzal csak
a világos centrum erősödik.

- 9. e3:d4 F c5-b6
- 10. H b1-c3 e7-c6
- 11. V d1-d3! H h6-g4
- 12. F e2:g4 F c8:g4
- 13. h2-h3 F g4-d7
- 14. 0-0-0 0-0?

Ez egyenesen öngyilkosság. Sötét kiteszi magát a
királysáryn gyalog rohamának. A vezérodalra kellett
volna elsánczolni.

- 15. g2-g4 V f6-e7
- 16. f4-f5 f7-f6
- 17. h3-h4 V e7-f7?

Sötétnek nincs kellő védelme. Legjobb volt még
talán K g8-f7 s a királyt átvinni a vezérodalra,
hogy a roham elől meneküljön. A tett lépésre világos
néhány erőteljes húzással eldönti a játszmát.

- 18. g4-g5 f6:g5
- 19. h4:g5 d6-d5?
- 20. B h1:h7! d5:e4
- 21. B d1-h1! V f7:f5
- 22. H c3:e4 V f5-g6

V g6:h7-re B h1:h7 következik és ha sötét
üti a bástyát, kettépeses matt.
23. H e4-d6!*) V g6:d6

*) E szép lépés azonnal dönt.
24. g5-g6 Sötét földadja.

Curiozum gyanánt közöljük I. Napoleon, a nagy
hadvezér következő esinos játszmáját.

21. játszma.

Malmaison, 1804. márcz. 20.

Szabálytalan megnyitás.

Világos: I. Napoleon. Sötét: Madame de Remusat.

- 1. H b1-c3 e7-e5
- 2. H g1-f3 d7-d6
- 3. e2-e4 f7-f5
- 4. h2-h3 f5:e4
- 5. H c3:e4 H b8-c6
- 6. H f3-g5 d6-d5
- 7. V d1-h5+ g7-g6
- 8. V h5-f3 H g8-h6
- 9. H e4-f6+ K e8-e7
- 10. H f6:d5+! K e7-d6
- 11. H g5-e4+! K d6:d5
- 12. F f1-c4+! K d5:c4
- 13. V f3-b3+ K c4-d4
- 14. v b3-d3+ matt.

9. feladvány megfejtése.

1. H e2-d4, K d6-e5, 2. H d4-b5, K
e5-e4, 3. B h2-e2+, K e4-d3-f3, 4. H
h5-f4+ vagy H b5-d4+ matt.

2. H a1-c2, 3. B h2-e2+, H
e2-e3, 4. B e2:e3+ matt.

1. K d6-e7, 2. H d4-f5+, K
e7-e8 (f8, d8) 3. B h2-a2, tetszes szerint,
B d2-a8+ matt.

1. H a1-c2, 2. H d4-f5+, K
d6-e5, 3. B h2-e2+ H e2-e3, 4. B e2:e3+ matt.

Mult számunkban közölt 10. sz. feladványból nyomda-
hiba folytán f5-ről egy sötét gyalog kimaradt.

Sakkhírek.

Budapesti levelezőnk írja: Maróczy Géza,
jeles fiatal mesterünk új sakkört, illetve kaszinót
akar létesíteni a Baross kávéházban. Örömmel
üdvözljük ez eszmét, mely hivatta van nemes
játékunknak a fővárosban még egy otthon al-
apítani; szerencsét és sikert kívánunk annak
létrehozatalához.

A régi két s most már egyesült sakk-klub
alapszabályait a belügyminiszterium jóváhagyta;
mult hó 29-én volt a banket, megelőzőleg pedig
a közgyűlés, melyben többek közt kimondották,
hogy a kör a „Budapesti Sakk-Szemle“ beszü-
nieti, a mi bizony elég sajnálatraméltó, ha tekin-
tetbe vesszük, hogy a központban kiadott egye-
dül magyar s tiszta sakkjátéknak szentelt
lap is megszűnik.

Külömben a klubban elég élénk élet ural-
kodik. Matchet terveznek Makovetz, Maróczy
és Charousek között, a mi bizonyára érdekesítő
lesz. A téli verseny elmarad. A Bródy-Lehner-
féle matche, melyről régebben megemlékeztünk,
még nincs befejezve.

Tekintve biveink szaporodó számát s hogy a
fokozódó igényeket minden tekintetben kielégít-
sük, rábírtuk a kiadóhivatalt még egy diagramma
készlet beszerzésére, a mi legközelebb meg is tör-
ténik, s ezt arra fogjuk fölhasználni, hogy a
legjelesebb külföldi földadvány ujdonságokat be-
mutathassuk. Mai számunkban egy díjnyertes 3
lépéses feladványt talál az olvasó a szellemes né-
met feladványszerzőtől, Gottschalltól.

Nagybecskereki levelezőnk írja: A nagybecs-
kereki sakkör nagyszabású milleniumi ünnepségre
készül. A program ugyan még nincs véglegesen
megállapítva, de hogy az fényes és sikerült lesz,
az bizonyos. Ugyanis lesz diszközgyűlés, melyen
idegen meghívott vendégek is lesznek, továbbá Dr.
Noa, kiváló magyar mester tábla nélküli produkció-
ján kívül még egy élő figurákka végbe-
menő játszma is és pedig a színházban, hol
az egész város intelligenciája jelen lesz s hol a
gyalogokat, 8 fehér és 8 fekete ruhába öltözött
bajos hölgy fogja helyettesíteni.

Mindebből pedig csak az tűnik ki, hogy a
nagybecskereki sakkör első a maga nemében az
ország klubjai között, úgy buzgótság s nemes
játékunk iránti odaadás, mint áldozatkészség
dolgában. Az Almanach is már nyomás alá ker-
ült s legkésőbb a jövő hó elején az érdeklődők
kezében lesz. Ugy vagyunk értesülve, hogy tar-
tartalma igen bő, változatos és érdekes lesz, a
mennyiben annak összeállításában hazánk összes
sakkitűnősegei részt vettek. Ajánljuk e vállalatot
minden magyar sakköző figyelmébe.

Felelős szerkesztő és laptulajdonos: Sarkadi Ignác.
Főmunkatárs: Rácz Mihály.

Videki megrendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

Ujdonságok! Különlegességek!

A közeledő tavaszi idényre már megérkeztek
különlegességek
férfi-, női- és gyermekcipőkben

STERN GYULA czégnél

Nagyvárad, Zöldfa-utca

az „ARANY CSIZMÁHOZ“,
a hol is a nagybecsült vevőközönségnek
legjobb alkalma nyílik ebbeli szükségleteit a
legnagyobb választékban s legjutányosabb
áron beszerezhetni.

Daczára a még mindig tartó bőrremel-
kedésnek, azon helyzetben vagyok, hogy

férfi cipőt 2 frt 60 krtól feljebb

női „ „ 2 „ 50 „ „

gyermek „ „ 2 „ 65 „ „

szolgálatok.

Együtt a n. é. közönség b. tudomására
hozom, miszerint **férfi- és gyermek-**
kalap-raktáramat a mai kor igényei-
nek megfelelőleg rendeztem be.

Magamat b. pártfogásába ajánlva, vagyok
tisztelttel **Stern Gyula.**

Ujdonságok! Különlegességek!

Videki megrendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

2202—1895. sz.

Arverési hirdetmény.

Alólikt kiküldött végrehajtó ezennel közhírré teszi,
hogy a nagyvárad-városi kir. járásbírósg 1896. évi 14582
számú végzésével Künzli-testvérek felperes részére Kutasi
D. alperes ellen 35 frt 95 kr követelés és jár. erejéig el-
rendelt kielégítési végrehajtás folytán alperestől lefoglalt
1063 frtra becsült ingóságokra a nagyvárad-városi kir. já-
rásbírósg 21967/895 sz. végzésével az arverés elrendelvényén,
annak felülfoglaltatók követelése erejéig is, mennyiben azok
törvényes zálogjogot nyertek volna, alperes Fő-utca 400.sz.
a lakásán leendő megtartására határidőül 1896. évi **márcz.**
hó 26-ik napjának délelőtt 11 órája kitűztetik, mikor a
bíróilag lefoglalt boltberendezés, 1 cassa, könyv, papír és
írószerárak s egyéb ingóságok a legtöbbet ígérőnek kész-
pénzfelvétel mellett, szükség esetén becsáron adul is, el fog-
nak adatni.

Fölhívtnak mindazok, kik az elárverezendő ingó-
ságok vételárából a végrehajtó követelését megelőző ki-
elégítettséghez tartanak jogot, a mennyiben részükre foglalás
korábban eszközöltetett volna és ez a végrehajtási jegyző-
könyvből ki nem tűnik, elsőbbségi bejelentéseiket az arverés
megkezdéseig alólikt kiküldöttnél vagy írásban beadni,
vagy pedig szóval bejelenteni tartoznak.

A törvényes határidő a hirdetménynek a bíróság
tábláján kifüggesztését követő naptól számítatik.

Kelt Nagyváradon, 1896. évi márczius hó 5. napján.

Batig Ferencz,
kir. bir. végrehajtó.

A milleniumot

tekintetbe véve

kizárólag

kész női felöltő-áruházamat

oly nagy választékkal láttam el és gyári szabott áruim oly

? olcsók, vagy előnyösek ?

hogy bármely fővárosi czéggel versenyezhetek.

Nemes Mihály

N.-Várad, Lévay Palota Köröspart Corso.

Közgyűlési hirdetmény.

A „HUNYADY“ GŐZMALOM-IPAR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
f. évi márczius hó 11-ikén d. u. 3 órakor
tartandó

évi rendes közgyűlésére

a részvényesek tisztelettel meghívtnak.

A közgyűlés a Hunyady-malom „László“
telepének irodahelyiségében fog megtartatni
a következő

tárgysorozattal:

1. Az igazgatóság évi jelentése.
2. Évi zárszámadások és mérleg előterjesztése.
3. Felügyelő bizottsági jelentés zárszámadá-
sok és mérleg tárgyában.
4. Igazgatósági jelentés és indítvány a rész-
vénytökének elsőbbségi részvények kibocsátása
által leendő felemelése és a törzs részvénytökéből
megajtendő leírások tárgyában.
5. Esetleges indítványok az alapszabályok
12. §-a értelmében.

A t. részvényeseknek tudomására hozatik,
hogy a zárszámadások és mérleg a vállalat iro-
dájában közszemlére ki vannak téve.

Azon t. részvényesek, kik a közgyűlésen
részvényesi jogokat gyakorolni kívánnak, tartoz-
nak az alapszabályok 11. §-a értelmében részvé-
nyeiket a Hunyady-malom üzleti irodájában a
közgyűlést megelőzőleg letenni, hol letett részvé-
nyeikről — szavazataik mennyiségét is kitüntető
— térítvényekkel láttatnak el.

Kelt Nagyváradon, 1896. február 29-én tar-
tott igazgatósági ülésből.

Az igazgatóság.

TELEFON.

Királyerdői faipar és dobrest-vidaréti vasut-vállalat

JIRASZEK és KRAUSZ.

Nagyváradai képviselőlet:

Haris Mór, Staroveczky-utca 42.

Tűzifa-telep:

Várad-Velence, pályaudvar.

Ajánl száraz kitűnő minőségű

h a s á b o s

cser, gyertyán és bükk

tűzifát

nagyban és kicsinyben házhoz szállítva

legjutányosabb áruk

mellett.

Megrendeléseket elfogad:

a fenti képviselőlet Staroveczky-utca 42., továbbá

Kádár és Kiss fűszerüzlete, Fő-utca.

Kádár és Kiss fiók-üzlete, Kishidő, Bémer-tér.

Kiss Dávid dohánytőzsdéje, Fő-utca.

Tűzifa-telep, Várad-Velence, pályaudvar.

Vállalati igazgatóság, Dobrest.

TELEFON.

Ifj. KOHN SÁMUEL

Nagyvárad, Bémer-tér.

női divat áruháza

Nagyvárad, Bémer-tér.

Női divat és Confectio-ujdonságok.

A tavaszi idény beálltával, bevásárlásomból hazatérve, tudatom a n. é. közönséggel, hogy **divat-**
üzletemben

eredeti párisi és berlini modellek, u. m. kabátok, gallérok, esőköpenyek
a legolesóbbtól a legfinomabb kivitelig megérkeztek.

Különlegességek: A legdivatosabb angol és francia női ruhakelmékből
egyes ruhák, ugyszintén méteráru, a legolesóbbtól a legfinomabb kivitelig.

A legujabb színes és fekete selymek-nagy választékban.

Vásznak és asztalneműek, valamint menyasszonyi kelengyék.

Női ruhák és felöltők saját, évek hosszú sora óta elismert műhelyemben
eredeti modellek után készülnek.

A legdivatosabb napernyők nagy választékban.

Szőnyeg és függöny nagy raktár.

SZANDICZ ADOLF

női divatáru-háza

Bémer-tér. NAGYVÁRAD. Bémer-tér.

Női konfekció gazdag választékban.

Valódi párisi és berlini modellek.

Ruhakelmék nagy raktára a legolcsóbbtól a legfinomabb minőségben.

Vásznak és asztalneműekben

egyedüli raktára

az **Oberleitner E. és fiai** esászár és kir. szabadalmazott vászon-gyárnak.

Szőnyegek, napernyők, férfi-divatban különlegességek.

Kiváratra árjegyzékek vagy minták bérmentve megküldetnek.

EZÜST SZILÁGYI GÉZA EZÜST
ÉREM. ÉREM
mű-órás, látszerész és ékzerész

Nagyvárad, Kossuth (Sas)-utca 2. szám

Olcsó bevásárlási forrás!

Mindenféle

zseb-, fali-, álló- és ébresztő-órák,

valamint

arany és ezüst ékszerek, szemüvegek

és színházi látesövek.

Óra-javítások elvállaltatnak s azok pontosan s jó készíttetnek.

Ugy az eladott, mint javított órák rendes és jól járásukért kezesség vállalattik.

3468—1896.

Árverési hirdetmény.

Sajósy Ignác Szt.-János-utcai 329. sz. alatt létező kézilalg üzletében 1896. évi márczius 19 én délelőtt 8 órakor kezdődőleg árverést fog tartani, mely alkalommal 485 darab elzalogosított tárgy fog eladatni.

Az iparhatóság részéről az árverésnél a felgyeletet az 1881. évi XIV. t.-cz. 17. § a értelmében Kollmann Adolf rendőr-biztos fogja teljesíteni.

Árverési feltételek a vételár azonnali kifizetése és a megvett tárgyak rögtön elvitele.

Az elzalogosított az árverésről azon figyelemzettel értesítetnek, hogy az árverés alá bocsátandó tárgyak tételszámai ugy a rendőrkapitányi hivatal hirdetési tábláján, mint a kézilalg üzlethelyiségének ajtaján kifüggesztett jegyzékből megtudhatók.

Nagyvárad, 1896. márczius 4-én.

Ifj. Rimler Károly,
rendőr-kapitány.

ROTH H. ÁRMIN férfi-szabó üzlete.

Van szerencsém a t. közönség beces tudomására hozni, hogy **Sz.-László-téren, a Nagyvárad Takarékpénztár épületében** egy a mai kornak megfelelő

férfi-szabó üzletet

rendeztem be, s azt a legújabb divatu s csakis kiváló minőségű szövetekkel szereltem fel.

Külföldi és hazai elsőrangú szabó-üzletekben szerzett tapasztalataim képesítenek arra, hogy a legkényesebb igényeknek megfelelhettek.

Pontos kiszolgálás, lehető jutányos árak lesznek főbb irányelveim, hogy t. megrendelőim megrendelését kiérdemeljem.

B. pártfogásukat kérve, vagyok

tisztelettel

ROTH H. ÁRMIN.

Uj férfi-szabó üzlet a Szent-László-téren.

Gazdálkodók, vendéglősök, szatócsok és kimérők

szíves figyelmébe!

Van szerencsém értesíteni, hogy a már 12 év óta fennálló **rum- és tikör-gyáramat** f. évi marcius 1-től

szesz- és pálinka-

nagykereskedéssel

kibővittem.

A pénzügyigazgatóságtól nyert engedély folytán abban a kellemes helyzetben vagyok, hogy 100 literen felüli mennyiséget — **tetszés szerint összeállítva, szesz-, közönséges- és gyümölcspálinka,** — ugyszintén mindenféle szesz-különlegességekből,

regale és fogyasztási adómentesen a legjutányosabb **napi árban** kiszolgáltathatok.

Raktáram: Szent-László-tér (Zsiga-fundatio épület 250. sz. Iroda: fiók-üzlethelyiségemben, Kert-utca sarkán, hul mindennemű különlegességeket kis mértékben árusítok.

Tisztelettel
Weisz Náthán.

Telefon-összeköttetés!

Gazdálkodók figyelmébe!

Az 1888. XXXV. italméresi törvényezikk 5. §-a szerint a mezőgazdasággal foglalkozók 100 liter mennyiségű pálinkát cselédjeik és munkásaik részére **regalia-adó** mentesen beszereshetik és saját jogosított helyi regale-bérlőjének sem fizetendő meg a regalia-adó, erre külön pénzügyigazgatósági engedély szükséges, melynek beszerzésére bővebb felvilágosítást szívesen nyújtok tisztelt verőimnek.

338

Erődi H. cukrászata

Nagyvárad, Fő-utca

elvállal és pontosan teljesít ugy helybeli, mint vidéki mindenféle szakmájába vágó megrendeléseket mérsékelt árak mellett.

Vidéki küldemények gondos csomagolás és pontos szétküldés következtében, rendes időben és sértetlen állapotban érkeznek.

Ugyanott husvéti cukor- és selyem disztojások 3 krtól 10 frtig kaphatók.

Tiszta jó bor.

Szíves tudomására hozom a n. é. közönségnek, hogy

Olasziban, (Stidl-ház) eddig Czeglédy Sándor ur által bírt

bor-üzletet

átvettem.

Kaphatók nálam a legfinomabb érmelléki **asztali-, peccsenye- és dessert-borok,** egri **vörös bor** liter és hordószámra és palaczkokban, továbbá

hazai és valódi francia pezsgő

a lehető legjutányosabb árak mellett.

Boraim hamisítatlan tisztaságáról és jóságáról bevezetni fognak a tények és tapasztalatok, azért is tartózkodom a nagyhangu frázisoktól és kérem a n. é. közönség bizalmát és megrendeléseit.

Tisztelettel

D. Berger Ignác,

borkereskedő

Nagyvárad, Olasz, Bémer-tér (Stidl-ház.)

Első n.-várad műszaki szappangyár.

Palkovics Fülöp és Társa N.-Várad.

Gyártelep: Rózsa-utca 100/2. a tüztöltő laktanyával szemben.

Iroda: Pecze-utca, Günsberger-ház.

Telefon-összeköttetés.

Tisztelettel értesítjük a kereskedő urakat, hogy az iparhatóság gyártmányunkat kiküldött vegyészektől megvizsgáltatván, 8368/95. sz. a. hivatalosan igazolta, hogy mi az

Első nvárad műszaki szappangyár

ezimet jogosan használhatjuk.

Gyártmányunk csakis **vegytisztá zsiradékot** tartalmaz, **ment minden károsanyagtól,** ezért szaporább és legolcsóbb.

Gyárunk kitűnő berendezése folytán bármily tömeges megrendelésnek képesek vagyunk megfelelni.

Gyors, pontos és lelkiismeretes kiszolgálást biztosítva, kérjük a kereskedő urak b. pártfogását és jegyzünk

kiváló tisztelettel

Első nagyvárad műszaki szappangyár.

PALKOVICS FÜLÖP és TÁRSA.

Felhívás.

Felkérem az izraelita hitközség tisztelt tagjait, hogy a közelgő husvéti ünnepekre pázska - szükségletüket **Überreich Dinánál** (Felső-pecze-utca 97.) és **Silbermann Jánosnál** (Nagy-magyar-utca 188.) fedezni sziveskedjenek.

Tisztelettel:

Wechsler Adolf,
egyházügyi elnök.

Van szerencsém a negyérdemű közönség tudomására hozni, hogy

a m. kir. kereskedelmi miniszterium által engedélyezett nagyvárad

nőipariskola

megnyitott, s hogy a beiratások még mindig folynak **Sal Ferencz utca 812. sz. (Bácsi-ház.)**

Egyidejűleg tudatom, hogy vidéki növendékek az intézetben mint benn lakók, teljes ellátásban is részesülhetnek.

Levélbeli megkeresésekre teljes felvilágosítással szolgál

az igazgatóság.

Legolcsóbb forrás!

Kész női felöltők és ruhaszövetek bevásárlására

FLEGMAN ÁRMIN

női divatterme

Zöldfa-utca elején. **NAGYVÁRAD**, Zöldfa-utca elején.

Bizonyítékul szolgáljon a következő Árkivonat:

Női Gallérok gyönyörű kivitelben 1 frt 50 krtól.	Női kabátok, kitűnő szabásu 4 frttól.	Kamarn Gallérok, csipkével 4 frt 50 krtól.
Női Gallérok angol szövetekből 2 frt 50 krtól.	Fekete kabátok bételve 6 frt 50 krtól.	Legujabb gyűrött gallérok 10 frttól.
Ruha szövetek tiszta gyapju 40 kr.	120 ctm széles, legujabb divat 80 kr.	Fekete Ternon gyapju 33 kr.
1 vég jó chiffon 4 frt 40 krtól.	1 vég jó vászon 4 frt 60 krtól.	1 vég jó canvasz 4 frt 65 kr.
1 méter jó mesóvoil 18 kr.	1 mtr jó festő voil 21 kr.	1 mtr finom Allassatin 28 kr.
Bélés, Satin, Halcsont, olcsóbban	Organtin és Kautschuk mint	Lószőr, Harangszövet bárhol!

Mindennemű női ruhák u. m. **utcai, alkalmi, lovagló és gyászruhák** utolsó divat szerint és olcsóbban mint bárhol. **Női ruha-szövet különlegességek nagy választékban.**

A Nagyváradi takarékpénztár közgyűlése.

Nagyvárad, márcz. 8.

Biharvármegyének legrégebbi leggazdagabb vezérpénztárát vasárnap délelőtt 10 órakor tartotta meg saját helyiségében 49. évi rendes közgyűlést a részvényesek szép érdeklődése mellett.

Az intézet pontos, szakavatott, tapintatos vezetése mellett bizonyít az, hogy kibocsátott részvényeit még a névérték négyszeres árán sem lehet ma már beszerezni; az osztalékok a tekintélyes tartalékalap gyűjtése, gyarapítása mellett évről évre busásan adják meg a részvényekbe fektetett tőke kamatait, nem csak, hanem még maga a tőke is, vidéki pénztáraknál páratlan arányban, növekszik a részvények árfolyamának emelkedésében.

A közgyűlés zajos üzenetekben fejezte ki elismerését Hoványi Géza vezérigazgatónak és az igazgatóságnak az évi jelentés felolvasása után, mert abból arról győződött meg, hogy dacára a múlt évben szenvedett nagyobb és szokatlan veszteségnek, mely a László-malom bukásával a „Nagyváradi takarékpénztár“ is érte, az üzleti eredmény a legfényesebbnek mondható.

Részvényenkint 110 forint osztalékot fizet ki az intézet hétfőtől kezdve a 17. sz. szelvény ellenében.

A közgyűlésen jelen voltak:

Balogh János, Dr. Baróthy Akos, dr. Bozky Alajos, Bicskányi Géza, Beczkay Lajos, Csobánecz Lajos, Falicsky Viktor, Fási Lajos, Fazekas Imre, Fényes Maudó, Ficzek Lajos, Frankó Endre, Grósz Albert, Hanzély István, Hegedűs Géza, Heringh Sándor, Hlatky Endre, dr. Hoványi Ferencz, Hoványi Géza, dr. Hoványi Gyula, Huzella Gyula, Justh Károly, Kaczián Károly, Keller József, Kour d. Márk, Kovács Béla, Lakatos Antal, Léva Zsigmond, Lopusny Gyula, dr. Márkus László, Mandel Adó, Papp János v. tanácsos, Papp János m. főjegyző, Id. Rimánóczy Kálmán, Sal Ferencz Schweiger Ede, dr. Sipos Á. pád. Szász A., dr. Walter Ödön, Zatureczky Albert.

A közgyűlés megnyitása.

Sal Ferencz kir. tanácsos, igazgatósági elnök, ki alapszabály szerint a közgyűlésnek is elnöke, szép szavakban üdvözlö a megjelent részvényeseket és jelenti, hogy a közgyűlés megtartásának ideje és tárgysorozata a helyi lapokban alapszabályszerűleg közzhírré lett téve. Negyven részvényes 148 részvényt deponált az intézet pénztárába s így miután a határozatképes szám konstátva van, a közgyűlést megnyitja.

A felveendő jkönyv hitelesítésére, melyet Lopusny Gyula vezet, dr. Márkus László, Beczkay Lajos és Hanzély István részvényeseket kéri fel.

Hoványi Géza a részvénytársaság népszerűsítő és kitűnő vezérigazgatója olvasta fel ezután az évi jelentést, melynek szövege a következő:

Az évi jelentés.

Tisztelt közgyűlés!

Az 1895-ik intézetünk 49-ik üléstevéről jelentésünket a következőkben van szerencsénk előterjeszteni.

Az 1895-iki év üzleti-évese kedvezően közgazdasági viszonyok és az év kezdetén piacunkra nehezítő malomválság, valamint az év utolsó negyedében beállott tözsdés zavarok dacára kielégítő volt, mert az 1894. évi 59 kr tiszta üzleti eredményével szemben 86,923 frt 53 kr tiszta üzleti eredményt tüntet fel. Ha pedig ezen összeghez hozzáadjuk az értékpapír-számlán szenvedett 14,404 frt 64 kr nem tényleges, hanem csak árfolyam különbséti veszteséget, akkor az 1895. évi tiszta üzleti-eredménye 101,328 frt 14 kr lenne.

Az értékpapír-számlán jelentkező veszteséget az 1895. évi mérlegünkben bőven kárpótolja a belényes-vaskóhi vasút elsőbbségi részvényeinek eladásából és a leírt követelések számláján befolyt összesen 34,301 frt 90 krt tevő rendkívüli nyereség.

Az 1895-iki év összes eredménye tehát a tartalékalap 6660 frt 90 kr kamataival együtt 141,225 frt 43 kr.

Az egyes üzletágakról nyújtott forgalmi kimutatásból aon örönderes meggyőződést meríthetünk a közgyűlés, hogy azok majdnem mindegyike emelkedett, sőt letételeink átlaga az osztrák-magyar bank kamatláblának felemelése alkalmával mindig jelentkező pénzülszükséglet dacára sem fogyott sőt emelkedett.

Bejelentjük, hogy az emelkedő jelző-költségeink egyrészt a magyar takarékpénztárak központi jelzálogbankjára történt engedélyezés által mozgósítottuk.

Bejelentjük, hogy a Sáfárd-féle házast a múlt évben Nagyváradi városának veszteség nélkül eladtuk, továbbá fel-
említjük azt is, hogy a leírt követelések számláján 10,349 frt 46 kr folyt be.

Bejelentjük, hogy a László-malom elleni követelésünk-
ből 40% tényleg befolyt és hogy a még fennmaradt 30% kö-
vetelésünk, tehát 27,000 frtnak teljes leírását hozzuk ez al-

kalommal javaslatba, hogy ez által a László-malommal szemben fennálló összes követelésünk teljesen tisztáztsá-
sok; jölehet reméljük, hogy a most leírásra javasolt összeg egyrésze még meg fog térülni, de mérlegünk teljes szolidi-
tása szempontjából annak teljes leírását javasoljuk.

Külön jelentésünkben részletesen foglalkozunk a tiszt-
viselői személyzetben történt változásokkal. Jelen a kalom-
mal csupán annak adunk kifejezést, hogy intézetünk örven-
detesen emelkedő forgalma ugy a tisztviselői létszám, mint
a megállapított tiszti fizetések tekintetében változást igé-
nyel és hogy az év folyamán nyerendő tapasztalatokhoz ké-
pest e tárgyban a jövő évi rendes közgyűléshez részletes
javaslatot fog beterjeszteni az igazgatóság.

Bejelentjük, hogy a napibiztosok jelenléti díját f. évi
ápril hó 1-8 napjától 6 frtban állapítottuk meg; mely eme-
lés intézetünk forgalmának emelkedésével együtt haladó
munkatöbbletben találja indokát.

Végül bejelentjük, hogy tekintettel azon körülményre,
hogy intézetünk a jövő évben fennállása 50-ik évét éli el,
tehát szükségesnek tartjuk már a jelen évben az 50 éves
évforduló alkalmából a javaslatba hozandó alapítvány, év-
könyv és egyéb költségek fedezéséről részben már most
gondoskodni, miért is e czímen 5000 frtnak félretevését
hozzuk javaslatba.

Ezek után indítványozzuk, hogy a tartalék-alap 6660
frt 90 krt tevő kamatának levonása után jelentkező 104,564
frt 53 kr jövedelemből fordítsassék:

1. Leírásokra, még pedig:

A váltó-számlán, melyből 27,000 frt László malom váltó
29,180 frt, ingatlan számlán 1075 frt 85 kr, per- és óvato-
lási számlán 939 frt 47 kr, értékes felszerelvények számlá-
ján 500 frt.

2. Tartalékalap gyarapítására 17,835 frt 63 kr.

3. Jótékonyozásra 1500 f t még pedig:

Városi árvaház alapra 100 frt, felállítandó gyermek-
kórházra 100 frt, Koldusárpólda javára 100 frt, Szt. Vincez
nővérek olaszii társházának 100 frt, Szt. József intézetnél
tett korábbi alapítvány gyarapítására 100 frt, Erzsébet böl-
csőde által C-úlagváros-on építendő házra 100 frt, Elhunyt
intézeti szolgá Muikácsi Lajos árvájának 100 frt, Bihar-
megyei és nagyváradi régészeti és történeti egyletnek 50
frt, Bihar megyei népfelvilágító 50 frt, Izs. népfelvilágító 50
frt, Erzsébet bölcsőde egyletnek 50 frt, Gyermekbarát egye-
sületnek 50 frt, Tűzoltó-egyletnek 50 frt, Szépitési-egylet-
nek 50 frt, Népkönyvja javára 50 frt, Bihar megyei jegyzői
nyugdíj-alapnak 50 frt, Városi tisztviselők nyugdíjalapjának
50 frt, Elagott iparosok segélyalapjának 50 frt, Községi
tanitók segélyalapjának 50 frt, Nagyváradi ügyvédi segély-
alapnak 50 frt, Irgalmasok körházának 50 frt, Városliget
fejlesztésére 50 frt, Vámhivatal költségeire adományozás-
sok 50 frt.

4. Társasági tiszti nyugdíjalapnak 2000 frt.

5. 50 éves jubileumi alap 5000 frt.

6. Igazgatók jutalékául 6396 frt 42 kr.

7. Felügyelők jutalékául 1918 frt 12 kr.

8. Vezérigazgató jutalékául 3198 frt 21 kr.

9. Tisztviselők javadalmazására 2000 frt.

10. Osztalékul részvényenkint 110 frttal 33.0 0 frt.

Indítványunk elfogadása esetén tartalékalapunk 133,172
frt 48 krról 157,715 frt 04 krra fog emelkedni, vagy s ez
évből 24,536 frt 56 kr esatolatik a tartalékalaphoz.

A nyugdíjalap gyarapítására javasolt összeget ezen
alapnak mielőbbi növelése czéljából a tényleges szükség-
ségényli.

Tisztelt közgyűlés!

Midőn a felügyelő bizottsági jelentés meghallgatása
után a beterjesztett mérleget erre vonatkozó indítványai k
megszavazása által végleg megállapítani és felmentvén t
az 1895 évről ugy az igazgatóság, mint a felügyelő bizot-
tságnak megadni kériük és a részvényenkint megállapítandó
110 frt osztaléknak a 17-ik sz. szelvény ellenében f. hó
9 én napjától leendő kiutazását javaslatba hozzuk:

Megbízatusunk lejárván, a bennün: helyezett bizal-
mat megköszönve, azt a tisztelt közgyűlés rendelkezésére
visszabocsátjuk.

Kelt Nagyváradon, 1896, márczius 2.

Az igazgatóság nevében:

Sal Ferencz,

kir. tanácsos, ig. elnök.

A felmentvény és elismerés.

A részvényesek zajos éljenzése kísérte az évi
jelentés záradékát, mely csak akkor szűnt meg,
midőn Hoványi Géza vezérigazgató a felü-
gyelő bizottság jelentését terjesztette elő.

A felügyelő bizottság működése iránt is ha-
sonló elismeréssel adózott a közgyűlés és a külön
lenyomatban kiosztott zárszámadást, mérleget és
kimutatásokat felolvasottnak tekintették.

Midőn Sal Ferencz elnök határozatilag ki-
mondta, hogy a közgyűlés egyhangulag elfogadta
az igazgatóság évi jelentésében foglalt javaslatokat,
és a számadások alapján a szokásos felmentvény
is megadták:

dr. Konrád Márk a részvényesek nevében
a legnagyobb elismeréssel emlékezett meg az igaz-
gatóság érdemeiről és indítványozta, hogy a köz-
gyűlés az intézet kitűnő vezetéseért fejezze ki kö-
szönetét az igazgatóságnak.

Az indítványt egyhangulag, lelkes éljenzéssel
elfogadták.

A választás.

Elnök jelenti, hogy a tárgysorozat szerint a
választás következik. Az igazgatóság, felügyelő
bizottság és napi biztosok megbízatása lejárván,
három évre újra választandók.

Miután dr. Sipos Árpád elnöklete alatt dr.

Schweiger Ede és Ficzek Lajos tagokból a
szavazatszedő bizottságot megalakítja, elrendeli a
szavazást és annak tartamára az ülést felfüggeszti.

A rövid ideig tartott választás eredményét
Sal Ferencz, kir. tanácsos elnök következőkben
hirdette ki:

Negyven részvényes beadott összesen 148
szavazatot és Sal Ferencz, ig. elnök, Frankó
Endre, Hlatky Endre, Huzella Gyula, Ko-
vát s Béla mint *igazgatósági tagok*; Szász Au-
guszt, Papp János m. főjegyző, Léva Zsigmond,
mint *felügyelő-bizottsági tagok*; Lopusny Gyula
póttag; Böszörményi Géza, Dr. Hoványi
Ferencz, Papp János v. tanácsos, Zathurecz-
ky Albert, mint *napibiztosok* az összes szavazato-
kat kapták: Lakos Antal 139, Kaczián Károly
8 és Hegedűs Géza 1—1 szavazatot nyertek a
napi biztosságra.

A nyugdíj-alap.

Választás után Hoványi Géza jelentett a
a nyugdíjalap állásáról. E szerint 1895. évi január
elsején a tisztviselők nyugdíjalapja 69136 frt 10 kr
volt, melyből levonva az 1499 frt 88 kr kiadást
maradt kezelés alatt 67636 frt 22 kr.

Öröndetes tudomásul vétetett.

Ezzel kapcsolatban felolvasta az igazgatóság
jelentését, melyből kiténik, hogy Zilahy Kálmán
és Fekete Ferencz, az intézet tisztviselői nyug-
díjazásokat kérték és az igazgatóság a közgyűlés
utólagos jóváhagyása reményében kérelmüket telje-
sítette. Előbbi helyére Justh Károlyt, utóbbi ál-
lására Dániel Istvánt nevezte ki.

Miután az említett tisztviselők nyugdíja a nyug-
díjalap felhasználható jövedelmét nemcsak hogy ki-
meríti, de még 232 forint hiány is mutatkozik, és
az alapszabály ily esetben a nyugdíjasok igényeinek
aránylagos leszállítását követeli, javasolja az igaz-
gatóság, hogy tekintettel a nyugalomba vonult tiszt-
viselők éveken át az intézet érdekében kifejtett
buzgóságára, a hiányt írják elő a kezelési költség
terhére és méltánylasi okokból adják ki csonkítat-
lanul a nyugdíjakat.

A közgyűlés a javaslatot egyhangulag elfogadta
és Zilahy Kálmán nyugdíját 1700 frtban, Fekete
Ferenczét 516 frtban állapította meg.

Sal Ferencz meleg szavakban köszönetet
mondott a részvényeseknek a nyugdíjazott tiszt-
viselők iránt tanusított jóindulatért és tisztársai
névében a bizalomért, melyet újból tanusítani szí-
vesek voltak.

Igéretet tett, hogy mint eddig, ezután is azon
lesznek, miszerint az intézet érdekeit legjobb tudom-
ásuk szerint előmozdítják és annak tekintélyét a
legnagyobb buzgalommal emeljék.

A zárbeszédet viharos éljenek követték és ez-
zel a közgyűlés véget ért.

A kerületi betegs. pénztár ülése.

A kerületi betegs. pénztár rendes havi ülését
tegnap, vasárnap délután 3 órakor tartotta meg
Láng József elnöklete alatt. A jkvek hitelesítése
után Markovits József igazgatósági tagot a
szűkebb körű bizottságba választották. A pénztár
rovancsoláról és a felügyelő bizottság vizsgálata-
ról felvett jknyveket helyeslőleg vette tudomásul
az igazgatóság és a pénztárnoknak megadta a fel-
mentvényt. Balogh t. főszolgabírónak, ki Szé-
kelyhídon a pénztár biz. férfiu tisztét lelkiismeretes
pontossággal végzi, 30 fit tiszteletdíjat szavaztak
meg. A közgyűléshez terjesztendő évi jelentést el-
fogadták és a közgyűlési határidőt márczius 22-ére
tűzték ki; ha határozatképes nem lenne, márczius
29-én erre való tekintet nélkül hozatnak meg a
határozatok. Dr. Szabó derec-kei orvos fizetés-
emelés iránti kérvényét visszautasították, mert a
taglétszám nem emelkedett; hasonlókép Szuha
Mihályét, mert a könyvelési adatok szerint már nem
volt tagja a pénztárnak, midőn betegség érte. A
Bihar megyei keresk. és iparbanknak a megszava-
zott 25 frtért, a Bihar megyei takarékpénztárnak a
küldött 15 frt segélyért jegyzőkönyvileg és átirat-
ban köszönetet szavaz a pénztár. Örömmel vették
tudomásul a titkár jelentéseit, melyekből a pénztár
izmosodása vehető ki. Végül Sarkadi Ignác
pénztáros azon indítványát, hogy a tisztviselők fel-
váltva a megyei központokon a pénztár népszerű-
sítése érdekében felolvasásokat tartsanak, egyhan-
gulag elfogadták. Láng József szép szavakba-
mondott köszönetet az igazgatóságnak támogató
súrt azon alkalmából, hogy az év ezen ülésse
bezárattott, és az igazgatóság tagjai közül egy har-
mad sorolás utján kilép és újra választás alá jön.

Blousok, Gyermek-ruhák és felöltők, Napernyők

Freyberger A.

feltűnő szépek kaphatók

nagy kézimunka
kereskedésében
Nagyváradon.

WEINSTOCK, SPITZ, GRÜNBERGER

első nagyváradai szoba-, czég-, czimfestő- és mázoló-társaság

Fő-utca, a Széchenyi-szálloda épületben. **NAGYVÁRAD,** Fő-utca, a Széchenyi-szálloda épületben.

A mai kor igényeinek megfelelő

festészeti műterem.

Szoba-, czég-, czimfestő- és mázolási munkák elvállaltatnak.

Templomok, termek, kávéházak és magánlakok festésénél művészi kivitelű márvány-utánezeteket és aranyozásokat állítunk elő.

Különlegességek üveg-czégablakokban és czimfestésekben.

Különbéféle feliratok és festmények fal, vászon, fa- és bádoglemezre.

Czimerek festése, zászlók és szalagfeliratok, e szakhoz tartozó összes díszítési munkálatok.

Tapeta és papír-maché raktár.

Kész olajban festett czimerek kaphatók és kölcsön adatnak.

Minták és vázlatok kívánatra díjmentesen.

Vidéki megrendelések pontosan teljesítettek.

A legolcsóbb és legjobb

festék-áru

nagykereskedés.

Az anyag tartósságáért, tisztaságáért kezeséget vállalunk.

Száraz és saját készítményű tisztán kezelt, olajban tört festékek, kitűnő minőségű

szobapadló-fénymázak, angol lakkok, kenczék (firniss).

Legjobb fajta ecsetek, aranyozó kellékek, házi kezeléshez szükséges anyagok,

kellő utasítással, színvegyítések tetzés szerint.

Tisztelettel

Weinstock, Spitz, Grünberger.

LEITNER MÁRTON

rőfös, divat- és rövidárú kereskedése Nagyváradon, Zöldfa-u. (Zöldfa kapuja mellett)

1,35 krért egy teljes ruha divatos szövettől.

25 krért elegáns dupla szeles női szövetek.

40 krért legfinomabb tiszta gyapjú női szövetek.

67 krért 130 ctm. szélességű angol kelmék.

50 krtól 1 frtig gyász és divat kelmék.

15 krért legújabb jó mosó kártonok.

25 krért valódi Cosmanosi Völök.

28 krért czérna ajour és Plissé Saphirek

30 krért legújabb francia Atlas Satinok.

27 krért Piquetek minden színben.

A Milleniumra.

4 fitért 30 rőf kiűnő jó czérna vászon.

4 frt 50 krért 30 rőf női ingekre való vászon.

3 frt 95 krért 32 rőf lábravaló és lepedő vászon.

7 frtért egy szélességű lepedő vászon.

4 frt 50 krért kitűnő jó Schifonok.

4 frt 90 krért legfinomabb Cretton.

5 frtért 30 rőf szintartó czérna Kanavász.

8 frt 40 krért 30 rőf Brocat Gradli ág, huzatra.

3 frtért egy Damaska Garnitur.

2 frt 80 krért 12 db Damaska Törülköző.

A Milleniumra.

1 frt 45 krért egy divatos Kávé Toriték.

1 frt 30 krért egy ablak Touniss Fügöny.

5 frt 25 krért egy Bourétt Garnitur.

1 frtől 1 frt 80 krig legfinomabb férfi ingek.

65 krtól 1 frt 25 krig legfinomabb női ingek.

Nagy raktár Paplan, Madracz, Futó és kősz Szőnyegekben.

Ruhakellékek és díszek nagy választékban

Legfinomabb selymek blouse és ruhákra nagy választékban.